

náš vidiek

4/2010

ROČNÍK VII

ŠTVŔTROČNÍK

ČASOPIS VIDIECKEHO PARLAMENTU NA SLOVENSKU

VI. Fórum VIPA

Deň vidieka v Národnej rade

Vianočný **medovník**

**a ďalšie
projekty, konferencie,
vidiecke aktivity**

**VIDIECKY PARLAMENT
NA SLOVENSKU**

☛ Zasadnutie VI. fóra VIPA	4
☛ Závery pracovnej skupiny Ždaňa	5
☛ Závery pracovnej skupiny v Družstevnej pri Hornáde	6
☛ Závery pracovnej skupiny v Herľanoch	6
☛ Závery pracovnej skupiny v Turni nad Bodvou	7
☛ Celkové závery VI. zasadnutia Fóra VIPA	10
☛ Región Turiec v Národnej rade	12
☛ SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku na Dni vidieka v NR SR	14
☛ Vianočný stromček pre Národnú radu	15
☛ Bavorský jarmok	16
☛ Farma Tuška	17
☛ Ochrana CHVÚ Senné a CHVÚ Medzibodrožie	19
☛ Ako sa starať o svoju krajinu, aby bola hodnotným dedičstvom?	22
☛ Fakty o mede a škorici	24
☛ Vianočný Medovník – tradičné Vianoce	26
☛ „Čo máš doma žena?“	29
☛ List od baču Laca Jambricha	31
☛ Neformálne stretnutie ministrov, ktorí majú na starosti kohéznú politiku	33

Fotografia na titulnej strane:

Fotografia na druhej strane:
Zimný mikrosvet, autor Ing.
arch Pavol Borodovčák

Fotografie na zadnej strane
obálky: Produkty z domácej
údiarne

Rok 2010 sa končí

Je to zvláštne ale je to tu, zase sa končí jeden prežitý rok v našom živote, stále sa tomu mnohí čudujeme ako ten čas letí z roka na rok rýchlejšie a rýchlejšie.

Náš pracovný rok vo VIPA SK tiež ubehol ako blesk. Nedávno bola VČS, voľby, ruch okolo

predsedníčky a členov predsedníctva, ale rýchlo všetko ustalo, každý si zase hľadá len svojich záujmov a je len hrstka ľudí, ktorý majú citenie aj pre dobro kolektívu a po sebe niečo zanechať.

V tomto roku sme realizovali (a pokračujeme aj v budúcom roku) šesť projektov. Projekt informačné dni Vidieckeho parlamentu sme už ukončili, mal veľmi dobrý ohlas. Vzdelávanie

v projekte zo SIA je naplnené a momentálne beží kurz angličtiny a keďže sme mali viac záujemcov, dali sme prednosť našim členom.

Informačné semináre - Perspektívy slovenského poľnohospodárstva v európskom kontexte: „Zdravotná kontrola“ Spoločnej poľnohospodárskej politiky sú pre našich ľudí veľkou neznámou.

Zasadnutie predsedníctva európskej siete PREPARE, ktorého VIPA SK je členom sme uskutočnili v Bratislave. Pracovné stretnutie členov s Výborom pre pôdohospodárstvo a životné prostredie v NR spojené s prehliadkou nášho parlamentu si veľmi pochvaľovali, pretože ešte neboli ani vo svojom parlamente na takomto rokovaní.

Čoskoro uzrie svetlo sveta kniha histórie Vidieckych parlamentov, členov siete PREPARE, kde sa dočítate aj o tom našom, už desať ročnom.

Už tradičná súťaž Vidiecka žena roka – Líderka, bola v tomto roku úplne najlepšou za všetky roky vďaka spolupráci aj s Ing. Mgr. Petrou Hudecovou-Košťalovou, manažérkou NP IRR, KKM v Banskej Bystrici, ktorá oslovila svoje kolegyně v ostatných krajoch a pričínala sa o zorganizovanie regionálnych kôl v územiach VUC Nitra, VUC Trnava, VUC Žilina, VUC Prešov, VUC Banská Bystrica. Spolu prišlo 65 nominácií za celé Slovensko. Vďaka patrí všetkým partnerom v tomto projekte.

VI. Fórum VIPA sa uskutočnilo v Košiciach, jeho závery si prečítate v tomto čísle. Bolo pre mňa sklamaním, prečo? Odpoveď by ste dostali od našich priateľov z VIPA – Východ

Už jedenásty krát sme sa stretli alebo aj nestretli s našimi zákonodarcami na Dni vidieka v NR. Viac v tomto čísle.

Naše krásne Slovensko je skutočnou klenotnicou, ktorú si miestami vôbec nevážíme.

Naučme sa už konečne spolupracovať a nielen sa tak tváriť.

Mária Behanovská

ZASADNUTIE VI. FÓRA VIPA

Už šiestykrát sa konalo zasadnutie Fóra Vidieckeho parlamentu, aby sme spoločne sformulovali našu politiku rozvoja slovenského vidieka na najbližšie dva roky. Tohtoročné fórum zasadlo v Košiciach pod zďstítou prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča.

Otvorenie VI. Fóra VIPA.

Visačky pre účastníkov VI. Fóra VIPA.

Na zasadnutie sme pozvali iniciatívnych ľudí, ktorých skúsenosti, vzdelanie a lídrovské schopnosti umožňujú predpokladať, že vytvoria efektívne rozvojové vidiecke politiky ktoré zabezpečia optimálne podmienky pre rozvoj vidieka a pre rozumné využívanie európskych fondov.

Preto sme si dovolili pozvať na toto zasadnutie a do práce v odborných skupinách, ktoré rokovali o konkrétnych problémoch a potrebách vidieka a o možných riešeniach.

Podľa záujmov a profesionálnej orientácie si mohli účastníci vybrať zo štyroch pracovných skupín, ktoré rokovali v okolitých obciach, čím sa pre účastníkov vytvorila možnosť spoznať vidiecke okolie a jeho špeciality. Garantmi jednotlivých skupín boli špecialisti, ktorí poskytli účastníkom vstupné informácie o súčasnom stave a legislatívnych rámcach príslušnej problematiky.

Pracovná skupina: Využitie prístupu LEADER ako všeobecného princípu vidieckeho rozvoja:

Miesto konania: OcÚ Ždaňa (MAS HORNÁD-SLANSKÉ VRCHY) s ukážkou realizácie LEADEROVSKÉJ stratégie. Pozvaní boli aj zástupcovia MAS KRAS a MAS RUDOHORIE

Pracovná skupina: Sieťovaním k efektívnosti regiónov – (Perspektívy slovenského poľnohospodárstva v európskom kontexte)

Miesto konania: Herľany - Učebno výcvikové zariadenie Technickej univerzity Košice

Cieľom práce skupiny bolo v rámci diskusie:

Prečo je potrebné vytvárať pro - rozvojové siete aktérov miestneho, mikroregionálneho, či regionálneho rozvoja. Kto sú účastníci (aktéri) takýchto sietí? Vytvárajú sa takéto siete aj u Vás? Ak áno, kto sú ich účastníci na: Lokálnej úrovni, Mikroregionálnej úrovni Regionálnej úrovni

Ak nie, v čom vidíte príčiny? V čom sú silné a v čom slabé stránky existujúcich sietí?

Čo by sme odporúčali: Tým kde to nefunguje

- Lokálnym (regionálnym) politikom
- Lokálnym hospodárskym subjektom
- Lokálnej občianskej sfére

Pracovná skupina Vidiecka ekonomika – využite miestnych zdrojov - remeslá, pôda, včelárstvo, ovocinárstvo, predaj z dvora

Miesto konania: Družstevná pri Hornáde

Ekologické vzdelávacie centrum SOSNA v Družstevnej pri Hornáde, s ukážkou alternatívnej ekologickej výstavby budov s vynikajúcimi tepelno izolačnými vlastnosťami, možnosťami izolovania prírodnými

materiálmi, alternatívnymi materiálmi zateplenia a iných ďalšími prvkami prírodného staviteľstva, biopestovania, permakultúry a záhradnej architektúry (www.sosna.sk, facebook: Ekocentrum Sosna).

- Prehľad súčasného stavu v SR a v EU - štatistika
- Situácia v živočíšnej výrobe u nás a v EU
- Možnosti spracovania produktov v malovýrobných podmienkach
- Výroby mliekarenských regionálnych špecialít v malovýrobných podmienkach
- Možnosti predaja poľnohospodárskych prebytkov z dvora na stôl
- Problematika zdravej výživy - bioprodukty
- Diskusia a návrhy na riešenie

- Rozvoj tradičných i nových remesiel na vidieku
- Rozvoj ľudových tradícií
- Rozvoj kultúrnej činnosti na vidieku
- Diskusia a návrhy na riešenie

Pracovná skupina Zhodnocovanie doterajších mechanizmov podpory Rozvoja vidieka – Rovnosť príležitostí pre obyvateľov vidieka:

Miesto konania: Turná nad Bodvou

Pro Tornensis, v Turni nad Bodvou, s ukážkou realizácie projektu: Nakladanie s biologicky rozložiteľnými odpadmi (obce sú povinné zabezpečiť), Dielne ľudových remesiel a výrobky.

www.protrornensis.sk.

ZÁVERY PRACOVNEJ SKUPINY ŽDAŇA

1.1 – presadzovať prístup LEADER ako významný nástroj pre rozvoj vidieka, považovať ho za šancu získať ďalšie zdroje pre rozvoj územia, pričom má verejnosť možnosť účasti na rozhodovaní o rozvoji územia – VSP, informácie, spoločná iniciatíva partnerov v území. „Sám vojnu nikto nevyhrá“

1.2 – prístup LEADER bol pre všetky strany novou (živou) agendou – z toho vznikali problémy – časový stres. Záležalo na každom ako sa s agendou oboznámil a stotožnil. MAS mali rovnaké šance, informácie a usmernenia boli pre každého rovnaké, v nadchádzajúcom období je potrebné sledovať ako sa MAS darí ako sa darí naplňovať ciele ISRU a poznatky využiť pri plánovaní budúceho programového obdobia

1.3 – Potreba spolupráce a výmeny skúseností v rámci medzinárodnej Asociácie MAS – zapojiť naše MAS

1.4 – Zintenzívnenie komunikácie pri príprave dokumentov z národnej úrovne Riadiacim orgánom (MPŽPRRSR)

Janka Mikušáková

Účastníci pracovnej skupiny VI. Fóra VIPA v Ždani.

Účastníci pracovnej skupiny VI. Fóra VIPA v Herľanoch.

ZÁVERY PRACOVNEJ SKUPINY V HERĽANOCH

1. **Hodnota aktérstva** v sieťach na riešenie miestnych a regionálnych problémov – je slabá – absentuje osveta.

Možnosť VIPA:

► V Našom vidieku viac informovať o pozitívnych príkladoch

2. **Občan a občiansky sektor** často nie sú pozitívne vnímaní na úrovni samospráv (miestnych aj regionálnych) ako aj u štátnej správy.

Možnosti VIPA:

► V Našom vidieku viac informovať o dobrých príkladoch spolupráce OZ so samosprávami

3. **Vytvárať podmienky**, včítane legislatívnych, pre **formovanie miestneho a regionálneho trhu** pre miestnych producentov.

Možnosti VIPA:

► Uvádzanie pozitívnych príkladov v Našom vidieku
► V rokovaní s Výborom NR pre pôdohospodárstvo, rovnako i na Ministerstve pôdohospodárstva prezentovať a presadzovať túto ideu

4. **Pôsobiť na miestne a regionálne podnikateľské štruktúry** v smere formovania ich záujmových združení, ktoré by boli partnerom pre samosprávy

Možnosti VIPA:

► Uvádzanie pozitívnych príkladov v Našom vidieku

Lubomír Faltán

ZÁVERY PRACOVNEJ SKUPINY V DRUŽSTEVNEJ PRI HORNÁDE

3.1 Zmeniť sociálny systém podpory nezamestnaných za zásluhový systém

3.2 Zamedziť úbytku poľnohospodárskej pôdy

3.3 Nevyužitie plochy poľnohospodárskej pôdy využiť na rozvoj chovu drobných hospodárskych zvierat (oviec, kôz, ...)

3.4 Presadzovať doriešenie legislatívy predaja z dvora aj pre malých producentov a zaviesť aj farmárske trhy a trhoviská

3.5 Podporovať rozvoj výroby a prezentácie regionálnych špeciálov – potravinárskych produktov, remesiel a tradícií

3.6 Motivovať mladých ľudí pre rozvoj poľnohospodárstva na vidieku, ku vzťahu k pôde a k svojej obci

3.7 Podporovať konkurencieschopnosť drobných chovateľov a pestovateľov – zachovať dotácie ako doplnkový zdroj podpory

ZÁVERY PRACOVNEJ SKUPINY V TURNI NAD BODVOU

Cieľom práce skupiny je analyzovanie doterajších mechanizmov a zhodnotiť efektivitu, resp. poukázať na možnosti lepšieho využitia existujúcich mechanizmov, ich zmien, resp. navrhnúť nové.

A. Mechanizmy podpory – známe pre členov skupiny prítomných aj neprítomných:

► Národná: nariadenia vlády 264/2009 o podporách opatreniach v pôdohospodárstve
► Európska: nástroje spoločnej poľnohospodárskej politiky

Financovanie v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky

► Priame platby a trhové opatrenia (nastavuje EÚ)
► Rozvoj vidieka (nastavuje každý členský štát podľa vlastných potrieb)

Priame platby a trhové opatrenia

Priame platby a trhové opatrenia zvyšujú príjmy poľnohospodárov bez ohľadu na výrobu, ak dodržiavajú normy ochrany životného prostredia, dobré životné podmienky zvierat, bezpečnosť potravín a dobrý stav pôdy.

Priame platby – Ak ste poľnohospodárom a spravujete aj poľnohospodársku pôdu, pravdepodobne máte nárok na priame platby, ktoré predsta-

vujú najvýznamnejšiu formu finančných zdrojov EÚ v poľnohospodárstve. Reforma spoločnej poľnohospodárskej politiky z roku 2003 zaviedla nový systém priamych platieb, známy ako systém jednotnej platby, v rámci ktorého pomoc už nie je prepojená s výrobou. Hlavným zámerom jednotnej platby je podporiť príjmy poľnohospodárov bez ohľadu na výrobu, ak dodržiavajú normy ochrany životného prostredia, dobré životné podmienky zvierat, bezpečnosť potravín a dobrý stav pôdy. Poľnohospodárov to motivuje rozhodovať sa podľa signálov trhu.

Trhové opatrenia – Osobitné režimy podpory boli zriadené alebo ponechané pre mnohé výrobky, ako napríklad tvrdá pšenica, bielkovinové plodiny, ryža, orechy, energetické plodiny, zemiaky určené na výrobu škrobu, mlieko a mliečne výrobky, osivá, bavlna, tabak, olivovníky a strukoviny. Predajcovia a spracovatelia môžu po splnení určitých podmienok získať vývozné náhrady či dotácie na spracovanie a úpravu.

Rozvoj vidieka prostredníctvom národných programov (Program rozvoja vidieka SR 2007 – 2013)

Finančné zdroje na rozvoj vidieka napomáhajú zlepšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárskych a lesníckych subjektov, chrániť životné prostredie a krajinu, zlepšovať kvalitu života a rôznorodosť vidieckej ekonomiky a podporovať prístupy k rozvoju vidieka, ktoré vychádzajú z miestnych reálií

EÚ v zmysle politiky rozvoja vidieka na roky 2007 – 2013 prispieva k investíciám členských

3.8 Presadzovať zavádzanie protipovodňových opatrení na vidieku (pomer 1 : 8 znamená, že napr. 1 mil. € do prevencie zachráni 8 mil. € na náhrady škôd)

3.9 Mobilizovať miestne zdroje pre rozvoj vidieckej turistiky

3.10 Nadalej podporovať vzdelávacie projekty a informačné aktivity

Karol Herian

Účastníci pracovnej skupiny VI. Fóra VIPA v Družstevnej pri Hornáde.

štátov sumou, ktorá prevyšuje 90 miliárd eur. Cieľom tejto pomoci je zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesníctva, ochrana životného prostredia a krajiny, zlepšenie kvality života a diverzifikácia ekonomiky na vidieku. V rámci štvrtej oblasti (Leader) vznikajú možnosti financovať prístupy k rozvoju vidieka vychádzajúce z miestnych realií.

Mechanismy, ktoré je možné v rozvoji vidieka využívať aj teraz.

Rôzne dotácie pre občanov v oblasti energetiky, resp. šetrenia s energiou

- dotácie na slnečné kolektory
- dotácie na výmenu kotlov
- zvýhodnené úvery na zateplovanie objektov.

Vo všetkých prípadoch je možné pri využití týchto mechanizmov pritiahnúť na vidiek finančné zdroje, ušetriť na výdavkoch a tie eventuálne využiť na rozvoj.

Mechanismy ponúkané cez UPSVaR v rámci zákona o službách zamestnanosti.

Je potrebné poznamenať, že ide v celku o miliardové sumy.

- príspevok na aktívnu činnosť, dobrovoľnícku službu. Najmä obce ale aj združenia môžu tak získať veľmi lacnú pracovnú silu. Otázka je len – či sme pripravení efektívne ju zhmotniť v prospech rozvoja. Prax ukazuje, že až na malé výnimky ani nie. Je to škoda.

- Podobne aj s chránenou dielňou atď. Mechanizmy cez ESF (SIA, FSR) na inklúziu, združovanie.

Program obnovy dediny.

Obecné rozpočty, rozpočty podnikateľov, občanov z vidieka sú nasmerované na rozvoj vidieka, čiže prostredia, kde oni žijú (a pracujú???)

Prax ukazuje, že často sa samosprávy nevedia s touto otázkou vysporiadať a tak miliardy sa míňajú malo efektívne, nie v prospech programu rozvoja

B. ODPORÚČANIA

Resp. KDE POTREBUJE SLOVENSKÝ VIDIEK PODPORU?

- V ekonomickej oblasti pri podpore subjektov využívajúcich miestne zdroje – pôda, ľudia, prírodné bohatstvo (nerastné, turizmus), ostatné miestne zdroje (remeselníctvo) ?
- Ktorý ekonomický subjekt potrebuje podporu? – je rozhodujúce hľadisko veľkosti (veľký alebo

malý farmár, veľký alebo malý spracovateľ) alebo hľadisko príspevku subjektu k naplneniu cieľov v sociálnej a environmentálnej oblasti?

Ak je rozhodujúce hľadisko veľkosti – KTO?

Veľký alebo malý?? Vid veľký podnik HYZA, ktorá preinvestovala obrovské peniaze z predchádzajúcich programov a dnes končí, ale malý rodinný podnik?

Ak je rozhodujúce hľadisko príspevku – KTO má väčší príspevok? Veľký alebo malý? AKO Príspeje do jednotlivých oblastí?

- V sociálnej oblasti - v dostupnosti zamestnanosti zabezpečujúcej príjmy na život na vidieku, v dostupnosti a kvalite vzdelania, sociálnych a zdravotníckych služieb, kultúry, verejných služieb (štátna správa a územná samospráva)
- V environmentálnej oblasti – v skultúrnení obhospodarovanej krajiny, v produkcii ekologických produktov, v opatreniach zmierňujúcich klimatické zmeny

1. AKO VIDÍME DOTERAJŠIU PODPORU?

- Je doterajšie 8 ročné smerovanie podpory na rozvoj vidieka v rámci spoločnej poľnohospodárskej politiky viditeľné??

Zlepšuje sa konkurencieschopnosť poľnohospodárov a lesníkov, ako sa drží spracovateľský sektor – prežije bez ďalšej pomoci, má vôbec zmysel pomáhať súčasným subjektom? Ktorým?

Zlepšuje sa život na vidieku, zvyšuje sa diverzifikácia hospodárskej činnosti obyvateľov vidieka? V ktorých oblastiach sa zlepšuje, v ktorých je rovnaká a v ktorých sa zhoršuje? Ako sa diverzifikujú činnosti? A vôbec dochádza k nejakej dierzifikácia? Sú schopné súčasne poľnohospodárske subjekty diverzifikácie? Resp. nemá íť Slovensko opačným smerom – malé podniky, remeselníci, živnostníci v turizme diverzifikujú svoju hospodársku činnosť smerom k poľnohospodárstvu – začnú obhospodarováť pôdu?

Zlepšilo sa obhospodarovanie krajiny – máme poorané polia, vykosené lúky a spasené pasienky? Ak nie, čo tomu bráni? Dosiahli sme pokrok v produkcii ekologických potravín, dodržiavani prírode šetrného využívania pôdy (poľnohospodárskej, lesnej)? Súčasné opatrenia vo vzťahu k povodniám sú dostatočné?

2. ROVNOSŤ PRÍLEŽITOSTÍ PRE OBYVATEĽOV VIDIEKA

- V získavaní podpory z finančných nástrojov Spoločnej poľnohospodárskej politiky – malý vs. veľký, podnik vs. fyzická osoba, mladý vs. starý (ako podnik fungujúci),

Aké nástroje/postupy na odstránenie prípadnej diskriminácie?

- V možnosti využitia verejných služieb – ich dostupnosti : vidiek vs. mesto. Aké nástroje/postupy na odstránenie prípadnej diskriminácie?

Aké nástroje/postupy na odstránenie prípadnej diskriminácie? (Např. pomôže internet??)

FORMULOVAŤ ZÁVERY:

Otázky?

Čo je dobré na doterajšej podpore a čo treba zmeniť?

Čo potrebuje slovenský vidiek podporiť v budúcnosti?

Aké nástroje nastaviť na dosiahnutie rovnosti príležitostí pre obyvateľov vidieka?

C. Zhutnené závery na zhodnocovanie mechanizmov podpory rozvoja vidieka včítane zvyšovania rovnosti príležitostí pre obyvateľov vidieka.

Hlavné témy, kde by sa mohol VIPA v najbližších dvoch rokoch urobiť užitočným.

- Zasadzovať sa o uplatnenie teórie rozvoja na báze vnútorných zdrojov.
- Realizovať také aktivity, aby sa táto teória udomácňovala v hlavách a následne v prístupoch stakehodrov vidieka. Je potrebné dosiahnuť postupnú zmenu paradigmy v prístupoch rozvoja vidieka (Hore aj Dole) Prvoradá je zmena „dole“ aby sa vedel vytvoriť tlak smerom „hore“. Vo veľa prípadoch už aj teraz by boli lepšie výsledky pri novej PARADIGME.
- presadzovať princíp „Integrovaného prístupu rozvoja vidieka na celom vidieku (osveta!!!, tréningy pre aktérov ale aj občanov)
- Vidieku by prospel lepší sociálny kapitál. Podme cielene, programovo budovať, lebo je tam obrovský potenciál na rozvoj.

- Podporovať pochopenie princípu programového rozpočtovania (aj viac ročného rozpočtovania) a uplatňovania v praxi.

- Podporovať proti korupčné opatrenia s cieľom posilňovania rovnosti príležitostí.

Tam, kde je korupcia, rodinkárstvo a podobné javy, veľmi ťažko hovoriť o rovnosti príležitostí !!!

- Zasadzovať sa za zmenu sociálneho systému – NA ZASLUHOVÝ.

Keď sa zadarmo rozdáva, prehlbuje sa „MORÁL-NA“ kríza. Hospodárska je len dopadom, vonkajším prejavom.

- Postupne zavádzať do praxe metodiku boja proti chudobe.

Bridges out of Poverty – Mosty z chudoby. Rubby Paine, Boj proti chudobe v súlade s praxou Rubby Paine a jej kolegov má charakter multisektorový ale aj integrovaný.

- Rezonovala otázka, že VIPA by mala mať širšiu bázu, širšie partnerstvo na presadzovanie záujmov „VIDIEKA“

Navrhujeme vo väčšej miere sa na vidieku držať princípov a zásad rozvoja pri tvorbe koncepcií, stratégií, programov ale aj akčných plánov. K tomu je potrebné hľadať spoločníkov, ale aj vychovávať. Musíme to robiť v systéme. A ani to nie je na záva-du, keď sa tomu budeme venovať systematicky.

Súvisí to aj so smerovaním inštitucionálneho rozvoja VIPA, R-VIPA atď.

Zapísal L. Bartók s využitím podnetov p. Ovsenika a diskusie všetkých členov skupiny

L. Bartók prezentuje závery pracovnej skupiny z Turne.

CELKOVÉ ZÁVERY VI. ZASADNUTIA FÓRA VIPA

VI. zasadnutie Fóra Vidieckeho parlamentu odporúča presadzovať v najbližších rokoch nasledovné priority v jednotlivých oblastiach

1. Využitie prístupu LEADER ako všeobecného princípu vidieckeho rozvoja

- presadzovať prístup LEADER ako významný nástroj pre rozvoj vidieka, považovať ho za šancu získať ďalšie zdroje pre rozvoj územia, pričom má verejnosť možnosť účasti na rozhodovaní o rozvoji územia – VSP, informácie, spoločná iniciatíva partnerov v území. „Sám vojnu nikto nevyhrá“
- prístup LEADER bol pre všetky strany novou (živou) agendou – z toho vznikali problémy – časový stres. Záležalo na každom ako sa s agendou oboznámil a stotožnil. MAS mali rovnaké šance, informácie a usmernenia boli pre každého rovnaké, v nadväzujúcom období je potrebné sledovať ako sa MAS darí ISRU a poznatky využiť pri plánovaní budúceho programového obdobia
- Potreba spolupráce a výmeny skúseností v rámci medzinárodnej Asociácie MAS – zapojiť naše MAS
- Zintenzívnenie komunikácie pri príprave dokumentov z národnej úrovne Riadiacim orgánom (MPŽPRRSR)

2. Sieťovaním k efektívnosti regiónov – Perspektívy slovenského poľnohospodárstva v európskom kontexte

2.1 Hodnota aktérstva v sieťach na riešenie miestnych a regionálnych problémov

- je slabá
- absentuje osveta.

Možnosť VIPA: V Našom vidieku viac informovať o pozitívnych príkladoch

2.2 Občan a občiansky sektor často nie sú pozitívne vnímaní na úrovni samospráv (miestnych aj regionálnych) ako aj u štátnej správy.

Možnosti VIPA – V Našom vidieku viac informovať o dobrých príkladoch spolupráce OZ so samosprávami

Diskusia o záveroch VI. Fóra VIPA v Družstevnej pri Hornáde.

2.3 Vytvárať podmienky, včítane legislatívnych, pre formovanie miestneho a regionálneho trhu pre miestnych producentov.

Možnosti VIPA – uvádzanie pozitívnych príkladov v Našom vidieku; v rokovaníach s Výborom NR pre pôdohospodárstvo, rovnako i na Ministerstve pôdohospodárstva prezentovať a presadzovať túto ideu

2.4 Pôsobiť na miestne a regionálne podnikateľské štruktúry v smere formovania ich záujmových združení, ktoré by boli partnerom pre samosprávy

Možnosti VIPA – uvádzanie pozitívnych príkladov v Našom vidieku

3. Vidiecka ekonomika – využitie miestnych zdrojov

3.1 Zmeniť sociálny systém podpory nezamestnaných za zásluhový systém a motivovať mladých ľudí pre rozvoj poľnohospodárstva na vidieku, ku vzťahu k pôde a k svojej obci

Možnosti VIPA – dať podnet na ministerstvo pôdohospodárstva i na ministerstvo práce a sociálnych vecí na zmenu doterajšieho systému a dať podnet na pomoc mladým ľuďom na rozvoj poľnohospodárstva

3.2 Zamedziť úbytku poľnohospodárskej pôdy a jej nevyužitie plochy využiť na rozvoj chovu drobných hospodárskych zvierat (oviec, kôz, ...) a taktiež presadzovať včasné protipovodňové opatrenia

Možnosti VIPA – informovať MP SR o požiadavke vidieka a spolupracovať s MP SR pri riešení týchto problémov

3.3 Presadzovať doriešenie legislatívy predaja z dvora bez diskriminácie malých producentov a presadiť realizáciu aj farmárskych trhov a trhovísk

Možnosti VIPA – dať podnet na MP SR na doriešenie legislatívy malovýroby poľnohospodárskych produktov a potravín a spolupracovať pri realizácii týchto opatrení

3.4 Podporovať rozvoj výroby a prezentácie regionálnych špeciálností pri zachovaní dotácií ako doplnkového zdroja podpory – potravinárskych produktov, remesiel a tradícií a mobilizovať miestne zdroje pre rozvoj vidieckej turistiky

Janka Mikušáková prezentovala závery pracovnej skupiny zo Ždane.

Možnosti VIPA – iniciovať obce na rozvoj výroby miestnych špeciálností a využitie miestnych zdrojov a naďalej podporovať vzdelávacie projekty a informačné aktivity

4. Zhodnocovanie doterajšieho mechanizmu podpory Rozvoja vidieka

4.1 Získavať podporu z finančných nástrojov Spoločnej poľnohospodárskej politiky

4.2 Využitie verejných služieb – ich dostupnosť, odstránenie diskriminácie

Odsúhlasené účastníkmi VI. Fóra VIPA

Ľubomír Falťan pri prezentácii.

Karol Herian pri prezentácii záverov.

REGIÓN TURIEC V NÁRODNEJ RADE

Regionálna rozvojová agentúra Dolný Turiec v spolupráci s Vidieckym parlamentom, na Slovensku pripravili dôstojnú prezentáciu regiónu Turiec v Národnej rade SR.

9. ročník podujatia „Deň vidieka v Národnej rade Slovenskej republiky“ s mottom „Šanca pre vidiek – vidiek je šanca“ – sa konal dňa 8. decembra 2010 na Západnej terase Bratislavského hradu, vo výstavných priestoroch NR. Toto podujatie má už svoju dlhoročnú tradíciu a región Turiec sa prišiel prezentovať do NR po prvýkrát. Ako zaznelo v príhovore ministra pôdohospodárstva p. Simona i predsedu ŽSK p. Blanára, pri slávnostnom otvorení podujatia, tento krásny región si určite zaslúži pozornosť.

Otvorenie Dňa vidieka v Národnej rade SR. Zľava J. Mikušáková – podpredsedníčka VIPA SK, Z. Simon – minister pôdohospodárstva SR, M. Behanovská – predsedníčka VIPA SK.

Do Bratislavy z Turca pricestovala delegácia, ktorú tvorili starostovia obcí, poľnohospodári, podnikatelia, remeselníci z vidieka. Zastúpení boli i predstavitelia MVO a vzdelávacích inštitúcií - všetci, ktorí majú záujem a významne prispievajú k rozvoju turčianskeho vidieka sa prišli pochváliť výsledkami svojej práce.

Súčasťou prezentácie bolo i predstavenie školy, ktorá ako jediná z mála na Slovensku sa venuje práve rozvoju vidieka. No a nevyhnutnou súčasťou boli i zástupcovia turčianskeho folklóru, ktorí obohatili a spríjemnili svojim vystúpením celé podujatie.

O tom, že Turiec je úspešný, svedčia i ocenenia – Vidiecka líderka - podnikateľka roka i Dedina roka 2010 patria Turcu. Významne rozvoju vidieka prispievajú nielen samosprávy, ale i turčianski poľnohospodári, ktorí sa príkladne starajú o krajinu a vytvárajú podmienky pre atraktívny vidiecky cestovný ruch v Turci, rovnako ako i producenti špeciálnych tradičných gastronomických špecialít.

Cieľom Dňa vidieka bolo viesť dialóg so zákonodarcami o potrebách, problémoch slovenského vidieka a možnostiach ich riešenia. Počas podujatia mali

prítomní možnosť viesť rozhovory s poslancami NR, ktorí prišli medzi Turčanov – p. Sabolová – predsedníčka poľnohospodárskeho výboru, p. Blanár, p. Janiš, p. Chomo, p. Štefanov. p. Hrušovský a ďalší.

Otvorenie Dňa vidieka v Národnej rade SR. Zľava J. Mikušáková, Z. Simon, M. Behanovská a M. Sabolová – predsedníčka Výboru pre pôdohospodárstvo a životné prostredie v Národnej rade.

O program sa postaral folklórny súbor Lysec z Belej-Dulíc.

Súčasťou Dňa vidieka bola i prehliadka priestorov NR a účasť na rokovani schôdze NR. Pracovný program v deň, keď sa podujatie konalo, určite ovplyvnilo aj atmosféru v parlamente, nakoľko bol venovaný schvaľovaniu štátneho rozpočtu. Účastníci napriek tomu mali možnosť diskutovať s poslancom p. Kollárom, predsedom parlamentného výboru pre financie a rozpočet. Diskusia bola adresná a zástupcovia dostali odpovede na otázky napr. týkajúce sa financovania samospráv, perspektívy Slovenska v EÚ, aktuálne otázky týkajúce sa predaja z dvora, finalizácie poľnohospodárskych produktov, problémy podpory malých podnikateľov a pod.

TURIEC urobil dobrú prezentáciu, výsledkami našej práce sa treba z času na čas i pochváliť a určite sa nemusíme hanbiť, je čím sa chváliť.

Podakovanie patrí všetkým, ktorí sa zaslúžili o úspešný priebeh podujatia – ZMOT, Regionálna poľnohospodárska a potravinárska komora Turiec, Stredná odborná škola rybárska Mošovce, PD Blatnica, PD Sklabíňa, Rybníky Požehy, Agrofarma Velitš, ale i FS LYSEC z Belej-Dulíc, p. Thomkovej, p. Balačinovej, p. Zimanovej, a manželom Tarašovcom.

Ing. Janka Mikušáková, podpredseda VIPA SK
predseda Správnej rady RRA DT

SOŠ POĽNOHOSPODÁRSTVA A SLUŽIEB NA VIDIEKU NA DNI VIDIEKA V NR SR

Prehliadka Národnej rady s odborným výkladom.

Príprava prezentácie školy.

Dňa 8.12.2010 sa konal 9. ročník Dňa vidieka v Národnej rade Slovenskej republiky, ktorý sa uskutočnil na Západnej terase Bratislavského hradu. Toto podujatie má už dlhoročnú tradíciu. Tento deň sa niesol pod mottom „Šanca pre vidiek – vidiek je šanca“. Cieľom dňa vidieka bol dialóg so zákonodarcami o potrebách a problémoch slovenského vidieka a možnostiach riešenia. Tento ročník sa predstavil Žilinský kraj – región Turiec. Na tejto krásnej akcii sa prezentovala aj naša škola – SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Predmestská 82, Žilina. Akcie sa zúčastnili žiaci z tried I.V, II.V, III.V – vyššie odborné maturitné štúdium zamerané na vidiecku turistiku a žiaci II.R triedy – manažment regionálneho cestovného ruchu pod vedením pedagogického dozoru – Ing. Eleonóra Boocová, Ing. Štefan Moravčík. Žiaci svoje odbory a školu prezentovali na výstavných paneloch. Akciu o 12,00 hod. slávnostne otvoril a zahájil Minister pôdohospodárstva SR Zsolt Simon a predseda ZSK Ing. Juraj Blanár. Mali sme možnosť si prezrieť výsledky ročníkov súťaže Vidiecka žena roka, súťaže Dedina roka, Európska cena obnovy dediny, víťazov ceny SR za krajinu

2010. Podujatie organizoval OZ Vidiecky parlament na Slovensku s Výborom NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie, s pomocou Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky. Súčasťou podujatia bol aj kultúrny program s folklórnym súborom LYSEC z Belej – Dulíc, prezentácia ľudových umelcov, ochutnávka regionálnych špecialít.

Spoločne so žiakmi sme sa zúčastnili aj exkurzie priestorov Národnej rady Slovenskej republiky, kde sme si mohli poprezeráť priestory rokovacej sály našich poslancov a kde sme mali odborný výklad od pracovníkov odboru komunikácie NR SR.

Celé podujatie sa konalo na vysokej úrovni, naše poďakovanie patrí p. Márii Behanovskej, predsedníčke VIPA (Vidiecky parlament na Slovensku), ktorá nás pozvala na uvedenú akciu a usmerňovala nás počas celej akcie.

Tešíme sa na 10. ročník!

Ing. Eleonóra Boocová
SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku
Predmestská 82
010 01 Žilina

VIANOČNÝ STROMČEK PRE NÁRODNÚ RADU

Juraj Vanko slávnostne odovzdáva vianočný stromček.

Vianočný stromček bol darovaný pri príležitosti Dňa vidieka v Národnej rade.

Vážené dámy a páni, dovoľte mi, aby som odovzdal tu, v Národnej rade Slovenskej republiky, tento vianočný stromček, ako symbol blížiacich sa Vianočných sviatkov, ktoré sú sviatkami pokoja a mieru v celom svete.

Odvzdvám ho všetkým poslancom nášho najvyššieho zákonodarného orgánu v nádeji, že jeho krása a vôňa jeho ihličia im budú pripomínať, že nielen Gemer, odkiaľ tento stromček pochádza, ale celá naša krajina je domovom takýchto stromov, ktoré tu rastú nielen preto, že tu našli dobré podmienky pre svoj život, ale najmä preto, že sa o ne už stáročia starajú s láskou a obetavosťou naši lesníci, pre ktorých sa táto starostlivosť stala životným poslaním.

Odvzdvám ho všetkým poslancom nášho najvyššieho zákonodarného orgánu v nádeji, že jeho nevteravá krása im pripomenie, že ich prvoradým poslaním je prijímanie takých zákonov, ktoré sa stanú pre všetkých obyvateľov našej krajiny základom pre ich dôstojný a bohatý život.

Odvzdvám ho všetkým poslancom nášho najvyššieho zákonodarného orgánu v mene všetkých členov Únie regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska, ktorí dúfajú, že v budúcom roku, keď sú na programe Národnej rady aj zákony, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnia život a prácu vlastníkov lesov na Slovensku, budú prijaté také riešenia, ktoré konečne pretrhnú staré stereotypy a slovenským vlastníkom lesov umožnia zaujať miesto rovnocenných partnerov k svojim kolegom z celej Európy.

Želám všetkým, ktorí budú okolo tohto stromčeka prechádzať, aby ich myseľ sviatočne naladil a priniesol pohodu a pokoj aj ich rodinám.

Šťastné a pokojné Vianoce, priatelia!

Juraj Vanko

Darcovia stromčeka uvedený na tabuľke.

BAVORSKÝ JARMOK

Bavorský jarmok v nemeckom Eichstette pod vedením predsedníčky Výboru pre aktivity žien a kultúrneho dedičstva pri VIPA SK Ľudmily Bátorovej

Už tretí krát sa slovenskí remeselníci na pozvanie nemeckých organizátorov zúčastnili tradičného bavorského jarmoku v nemeckom Eichstette. Organizujú ho pravidelne vždy prvý víkend mesiaca októbra. V piatok 1. 10. 2010 sme sa teda vydali na cestu. Pozvaní boli tieto remeslá: výrobkyňa šúpolových bábik p. Kročanová Katarína z Trnavy, jej manžel Jozef Kročan výrobca drevených doplnkov k šúpolkám, pán Igor Prilinský výrobca ľudových hudobných nástrojov a rezbár z Prievidze, Martin Patúš výrobca drevených hračiek z Prievidze, Blažena Kriváková drotárka zo Žiaru nad Hronom, Slosiarová Jana výrobkyňa kraslíc z Kaniaňky, Ľudmila Bátorová výrobkyňa kraslíc, ktorá predvážala pečenie vianočných oplátok z Prievidze, pani Šimová vyšivačka z Nedožier, Gabika Drobková z Čereniam s výrobkami zo slamy. Samozrejme ako každý rok aj tento našu zostavu dopĺňali manželia Rezníčkovci z Jihlavy s tradičnými medovníkmi. Tento rok sa naša skupina rozrástla aj o dvoch výrobcov z Čiech a to o pána Novotného, ktorý vyrábala výrobky z kože a pána Strmiska výrobcu výrobkov z rohoviny. Ako každý rok našim priestorom na ukážky bola veľká sála pri katolíckom kostole, ktorú organizátorom poskytuje miestna farnosť. Každý rok panovala dobrá nálada a náš priestor bol veľmi vyhľadávaný. Tento rok musím s radosťou konštatovať, že nás návštevníci veľmi vyhľadávali a sedeli u nás veľmi dlho lebo sme spievali slovenské ľudové piesne, voňali medovníky, oplátky a čečina zo stromčeka. Boli sme veľmi milo prekvapení keď sponzori renovovali pre nás bavorské špeciality a tak večer sme všetci za veľkým stolom hodovali, dokonca nás prišiel pozdraviť aj miestny pán farár. Jediné čo nám chýbalo bolo možno viac zarobených peniažkov. Kríza sa prejavila aj tu. Nakoniec sme skonštatovali, aj keby sme nezarobili tak každý rok na túto vydanú akciu pôjdeme. Zistili sme, že stretnutie týchto ľudí s organizátormi a kultúrou mestečka a dobrou náladou by nám chýbalo. Vďaka organizátorom za pozvanie a už sa tešíme na budúci rok.

Ľudmila Bátorová

Slovenskí ľudoví remeselníci predviedli svoje umenie na Bavorskom jarmoku.

FARMA TUŠKA

Názov Farma Tuška vznikol so zdrobeninami môjho mena MarTuška. Vzťah k zvieratám som mala od malička. Začali sme s chovom kôz. V roku 1996 pomaličky nám zvieratá pribúdali. V roku 2003 ma prepustili. Som človek ktorý nelení a nevzdáva sa. V tom období sme uvažovali už o tom, že by sme začali aj v tomto smere podnikáť. V roku 2003 som si otvorila živnosť ako SHR. Podala som si prvé dotácie, a začali sme zväčšovať farmu. V tom období sme chovali už len dojnice. Začala som prerátavať rentabilitu a zisk z predaja mlieka. S čím som nebola spokojná. Začala som s mlieka vyrábať syr a zo syra korbáčiky. Časom pribudli ovečky. Konkurencia zo Zázrivej ma stále ohrozovala s cenou. Ako prvá som si v mojom okolí zaregistrovala zvieratá a chcela som si aj zlegalizovať svoju výrobu. A tu nastal problém v Slovenskej legislatívy. Bohužiaľ cez Slovenskú birokraciu papierov sa dodnes neviem prebojiť. Je to len na zákonodarcov v parlamente. Aby konečne boli určené pravidlá na predaj z dvora. Ja finančné prostriedky na to, aby som si postavila výrobnú nemám. Všetci chcú aby som najprv postavila výrobnú a potom začala zarábať. Ja som začala podnikáť pre to aby som si finančné prostriedky zarobila. Ale akosi na Slovensku je to tak, najprv balík peňazí a potom sa uvidí. Aj napriek tomu, že sa mi nepodarilo zlegalizovať moju výrobu, o moje výrobky je veľký záujem. Hlavne o syrové torty. O moje syrové torty má záujem aj český trh. S nápadom vyrábať syrové torty mi vnukla vlastne konkurencia. Musela som si vyradiť a vyškrtať všetky výrobky, ktoré vyrába konkurencia a nikde som nenašla syrovú tortu. Naše prvé syrové tortičky sme uviedli na trh k veľkej noci na Gazdovskom Dvore, ktorý každoročne organizuje MPSR v roku 2008. Od tej doby sa moje torty zdokonaľovali a získavali tvar. Už to neboli jednoduché tortičky. V dnešnej dobe syrová torta je na nerozpoznanie od cukrovej. Keď prišlo MPSR s myšlienkou predaj z dvora. Bola som tomu nesmierne potešená a pomyslela som si, že konečne sa mi podarí zlegalizovať moju výrobu. Ale bohužiaľ 4 roky sa nič ohľadne s predaja z dvora nič nedeje.

Detaily dekoratívnych syrových výrobkov.

Všetci nám chcú určovať ako to máme robiť. Ja som toho názoru, beriem, že kontrola musí byť. Nech aj je. Nech prídu a kontrolujú, ale nech mi neurčujú ako máme vyrábať. Úradníci nám chcú určovať. Ak mi hygiena zoberie vzorky alebo veterinár a vzorky vyjdu v môj prospech, že výrobky sú kvalitné, tak prečo by som nemohla vyrábať. Musíme sa ešte veľmi veľa učiť od našich Rakúskych kolegov. V dnešnej dobe sa na chode už nie len mojej ale našej podieľajú všetci členovia rodiny. A pojem Farma Tuška sa už dostáva do povedomia ľudí, ktorý si zakladajú na kvalite. A dokážem konkurovať už korbáčikmi aj Záhrivej. Aj keď moje ceny sú o čosi vyššie V súčasnej dobe tortičky distribuujem po celom Slovensku vďaka mojej stránke, časopisu Farmár, televízie Markíza a v tých mojich prvých začiatkoch televízii JOJ.

Marta Tužinská

Ukážky špecialít Farmy Tušky – syrových tortičiek.

🐾 OCHRANA CHVÚ SENNÉ A CHVÚ MEDZIBODROŽIE.

Slovensko patrí medzi európske krajiny s veľkou rôznorodosťou, rastlín živočíchov a ich biotopov. Osobitne to platí pre východnú časť našej krajiny, kde sa mimo rôznych pralesov a hodnotnej poľnohospodárskej krajiny zachovali aj jedinečné mokradné územia s ich obyvateľmi. Dve najvýznamnejšie z nich sú Iňačovské rybníky s okolitými vlhkými lúkami, depresiami a inými mokradami a spleť ramien, riek, prilahlých vlhkých lúk a iných mokradí v Medzibodroží. Ešte stále sa tu vyskytujú vzácne druhy vtáctva ako sú napríklad chochlačky bieloooké, volavky purpurové, buciaky, chavkoše nočné, bociany čierne, čo pre zasvätených jednoznačne indikuje výnimočné územie s množstvom ohrozených druhov vtáctva. Ako na jedinej lokalite na Slovensku tu hniezdia lyžičiare biele alebo žeriavy popolavé. Tak niet divu, že tieto územia majú význam aj pre prírodu Európskej únie a tak najcennejšie časti boli vyhlásené za Chránené vtáčie územie Senianske rybníky a CHVÚ Medzibodrožie a stali sa tak súčasťou európskej sústavy chránených území NATURA 2000. Vzhľadom na charakter územia, predchádzajúce ľudské aktivity, ktoré neboli vždy v súlade s prírodou si obe tieto územia vyžadujú nevyhnutnú starostlivosť. Preto Štátna ochrana prírody SR, Slovenská ornitologická spoločnosť/BirdLife Slovensko s miestnymi obcami Senné, Iňačovce, Hažín, Blatná Polianka, Múzeom v Michalovciach ako aj s miestnym poľovným združením pripravili a realizujú projekt „Ochrana chránených vtáčích území Senné a Medzibodrožie na Slovensku“ ktorý podporila práve EÚ v rámci programu LifeNature.

Obnova mokradí

Odvodnenia mokradí na veľkých plochách v predchádzajúcich desaťročiach mali negatívny dopad na celkovú biodiverzitu. Navyše aj posledné útočisko vodného vtáctva - rezervácia pomaly chátrala a bola doslova „na suchu“. Preto jednou z hlavných aktivít bola oprava hrádze v rezervácii, nápuštného a výpuštného objektu, čo zabezpečilo dostatočnú hladinu počas celého roka. A vtáctvo odpovedalo okamžite - hneď na ďalší rok po vykonaných prácach sa život v rezervácii obnovil - zahniezdili tu tisíce vodných vtákov a ďalšie tu prilietali za potravou. Nové mokradné biotopy pre hniezdenie vtáctva alebo pre zber potravy vznikli aj na okolitých pozemkoch, ktoré boli vykúpené od miestnych obyvateľov práve za týmto účelom. Niektoré druhy vtáctva si však vyžadujú aj kratšie trávnaté porasty a v spolupráci s miestnymi poľnohospodármi bolo zabezpečené aj pravidelné kosenie lúk a mokradí. Ďalšou významnou úlohou bolo zadržanie vody v depresiách, kanáloch a iných mokradiach v krajine. Aj keď sa to po skúsenostiach v tomto roku nezdá, ale vysychanie počas vegetačnej sezóny je v niektorých rokoch vážny problém aj pre samotných poľnohospodárov. Preto boli vybudované dve väčšie a dve menšie stavidlá na kanáloch alebo odtokových miestach. Pri jarných záplavách tak môžeme zadržať vodu v krajine po celé hniezdne obdobie, čo je na prospech nielen

Vyhliadková veža slúži aj na pozorovanie vzácného vtáctva.

prírody. Voda predsa patrí do mokradí, na lúku, do lesa a nie do pivníc alebo obývačiek našich občanov.

Na náučnom chodníku.

Nielen pre vtáky, ale aj pre ľudí

Bola by škoda, keby takýto skvost prírody zostal pre ľudí skrytý, neprístupný. Preto sa tento princíp snažíme zahrnúť aj do našich aktivít. V prvom rade sa prostredníctvom propagačných materiálov, webových stránok www.life-senne.sk, príspevkami v médiách a prednáškami snažíme verejnosti poodkryť tajom-

stvá týchto cenných území. Najlepšie je však aktívny prístup priamo v teréne. Aj preto bol v CHVÚ Senianske rybníky vybudovaný náučný chodník „Vtáčím rajom“, ktorý bezpečne sprístupňuje cenné územia z okolitých obcí. Na informačných tabuliach si môžu návštevníci doplniť svoje poznatky a určite poteší výhľad na vtáctvo a okolitú rovinatú krajinu aj z nových pozorovacích veží, ktoré sú na Slovensku ojedinelé. Podobný chodník aj s pozorovacou vežou bude čoskoro vybudovaný v rámci partnerského projektu aj v Medzibodroží. Medzi miestnou verejnosťou a dobrovoľníkmi sú obľúbené aj pravidelné letné tábory, exkurzie a iné akcie pre verejnosť. Slúži k tomu aj postupne opravovaný starší domček v Sennom - naše Avescentrum. Návštevu chodníka, veží Avescentra môžeme verejnosti len odporučiť - aj rovinatá a mokradná krajina prináša veľa zážitkov, prekvapení a nádhernú a jedinečnú prírodu známu skôr z dokumentárnych filmov,

Ochrane vtáctva a mokradiam na východnom Slovensku sa určite budeme venovať aj naďalej. Napríklad pre vtáctvo v Sennom by sme chceli zabezpečiť pastvu dobytku na niektorých lúčkach, dobudovať ďalšie mokrade, rekonštruovať Avescentrum. V Medzibodroží sú naplánované ďalšie náučné chodníky, pozorovacie veže, obnova

Ornitológovia so svojou pozorovacou technikou.

zazemnených mokradí. Dúfajme, že v spolupráca s miestnymi obcami, farmármi inými miestnymi subjektami bude naďalej výborná a podarí sa nám udržať tieto prírodné hodnoty ako aj napomôcť trvalo udržateľnému rozvoju tohto regiónu.

Miroslav Demko
SOS/BirdLife Slovensko

Slovenská ornitologická spoločnosť/BirdLife Slovensko je mimovládne občianske združenie, ktorej hlavným poslaním je ochrana a výskum prírody, najmä voľne žijúceho vtáctva a jeho biotopov. Pri naplňaní poslania sa spoločnosť venuje predovšetkým ochrane druhov, biotopov a území, ochranárskemu výskumu, environmentálnej výchove, vydavateľskej činnosti, organizuje semináre a konferencie. Vydávame odborný časopis *Tichodroma*, a odbornovo-populárny časopis *Vtáky*. Našími členmi sú ľudia rôznych profesií a veku, ktorých spája láska k prírode a vtáctvu. Pri ochrane vtáctva sa uplatnia odborníci, ale aj laici a milovníci prírody. Aj vďaka vašej pomoci budeme môcť účinnejšie chrániť vtáky a prírodu!

Fotografie – autor: archív SOS/BirdLife Slovensko
www.vtaky.sk

AKO SA STARÁŤ O SVOJU KRAJINU, ABY BOLA HODNOTNÝM DEDIČSTVOM?

V Banskej Bystrici na medzinárodnej konferencii 11.-12. novembra 2010 odborníci diskutovali na tému starostlivosti o krajinu. V dňoch 11. a 12. novembra 2010 zorganizovala Nadácia Ekopolis a Slovenská agentúra životného prostredia, v spolupráci s partnermi Úniou miest Slovenska, RECEP ENELC a CIVIL SCAPE, medzinárodnú konferenciu pod názvom *Krajina v meste, mesto v krajine* a s podtitulom *Európsky dohovor o krajine ako výzva pre starostlivosť o mestskú a prímestskú krajinu*. Medzinárodná konferencia pre krajiny strednej a východnej Európy bola organizovaná pri príležitosti 10. výročia Európskeho dohovoru o krajine, ktorý bol 20. októbra 2000 vo Florencii otvorený na podpis.

Konferencia sa zúčastnilo 130 účastníkov z 10 krajín Európy

Konferencia sa uskutočnila v rámci implementácie Európskeho dohovoru o krajine (EDoK) na Slovensku, s podporou Environmentálneho fondu a projektu UrbSpace – zvyšovanie atraktivity a kvality mestského prostredia - Central Europe (Európsky fond regionálneho rozvoja). Konferencie sa zúčastnilo približne 130 účastníkov celkom z 10 krajín Európy.

Hlavným cieľom bolo zosumarizovať desať rokov implementácie EDoK a predstaviť jeho ďalšie vízie v kontexte zvyšovania povedomia mimovládnych organizácií, miestnych a regionálnych samospráv a kľúčových hráčov, vo vzťahu k mestskej, prímestskej a sídelnej krajine.

Konferencia pozostávala z troch tematických blokov. Prvý bol venovaný spoločným východiskám a príležitostiam v implementácii EDoK, druhý sa venoval novým inšpiráciám pre mestskú a sídel-

nú krajinu a tretí blok patril dobrým príkladom a úspešným projektom v krajine.

Prvý deň otvorili tému EDoK zaujímavé prednášky od domácich aj zahraničných lektorov. Na úvod sa k účastníkom prihovorila Anna Kršáková, riaditeľka Centra starostlivosti o vidiecke životné prostredie, SAŽP a Peter Medveď, riaditeľ Nadácie Ekopolis.

Pavína Mišíková, koordinátor EDoK, Ministerstvo životného prostredia SR, prezentovala spoločné princípy Európskeho dohovoru o krajine a výstupy z konferencie Florencia +10, keďže 10. výročie otvorenia EDoK na podpis je rokom mnohých významných podujatí po celej Európe.

Z partnerských organizácií prijali pozvanie Gerhard Ermischer zo siete mimovládnych organizácií pre podporu EDoK, CIVILSCAPE. Vo svojom príspevku sa zameriaval na úlohu mimovládnych organizácií a ich úspešných aktivít pri implementá-

Anna Kršáková (SAŽP) a Peter Medveď (Nadácia Ekopolis) otvorili konferenciu „Krajina v meste, mesto v krajine“

cii EDoK. Clinton Healey z partnerskej organizácie – RECEP – ENELC poukázala na možnosti samospráv miest, obcí a regiónov v starostlivosti o krajinu v sídlach. Cena za krajinu v Maďarsku bola témou Gabora Kissa z Ministerstva životného prostredia MR. Cena za krajinu je čestným vyznamenaním pre subjekty, ktoré ideovo, tematicky a prakticky prispievajú k implementácii Európskeho dohovoru o krajine na národnej úrovni. Cieľom udeľovania ceny je oceniť aktivity smerujúce ku kvalitnej a udržateľnej starostlivosti o krajinu. Na Slovensku (bola) prvýkrát udeľená tento rok a jej slávnostné vyhlásenie - bolo 24. novembra 2010. Zaujímavý príklad implementácie EDoK na Slovensku predstavila účastníkom Ivona Cimermanová na príklade Novohrad-Nóográd geoparku, ktorý je prvým cezhraničným geoparkom v Európskej a Globálnej sieti geoparkov. Od problematiky otvorenej krajiny, tému plynule presunul k mestskej krajine Peter Jančura z Fakulty ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene.

V populárnejšom bloku nasledovali zaujímavé inšpirácie pre mestskú a sídelnú krajinu od Steva Davisa a Eleny Madison z organizácie Project for Public Spaces (USA). Venovali sa téme tvorby úspešných verejných priestorov, možnostiam využitia ulíc ako verejných priestorov a dôležitosti mestských tržníc, ktoré poskytujú možnosti stretávania sa ľudí a budovanie sociálnych kontaktov. David Murphy z Environmental Partnership for Sustainable Development a Daniel Mourek z Nadace Partnerství (ČR) spoločne hovorili o plánoch mobility ako nových prístupoch k tvorbe urbánneho prostredia.

Dopoludnie druhého dňa konferencie otvorili dobré príklady a úspešne zrealizované projekty v krajine, o ktorých hovorila Martina Paulíková z Nadácie Ekopolis na príklade grantovej podpory miestnych komunít, prostredníctvom ktorej je možné zlepšovať životné prostredie v mestách. Mestskej krajine sa venovala aj Zuzana Hudeková z Regionálneho environmentálneho centra pre krajiny Strednej a Východnej Európy, ktoré je vedúcim partnerom medzinárodného projektu UrbSpace – zvyšovanie atraktivity a kvality mestského prostredia. Z Čiech uviedla zaujímavý príklad návrhu krajinárskeho parku Sv. Jiří v Plzni Klára Jančurová. O dôležitosti EDoK vo vzťahu k mestským priestorom hovoril Richard Stilles z University of Technology vo Viedni. Plán zeleného manažmentu pre mestskú a prímestskú krajinu priblížila Anna

Za predsedníckym stolom počas I. bloku prednášok – zľava Pavína Mišíková (MŽP SR), Peter Medveď (Nadácia Ekopolis), Anna Kršáková (SAŽP), Gerhard Ermischer (CIVIL SCAPE) a Clinton Healey (RECEP ENELC).

Karmienko zo samosprávy poľského mesta Torun. Konferenciu uzavrela prezentácia Tomáša Sobotu a Petra Kaššu, ktorí vyzdvihli účasť verejnosti a otvorenú súťaž ideových návrhov na príklade mestského parku Lanice vo Zvolene.

O tom, že konferencia mala naozaj medzinárodný rozmer svedčila významná účasť prednášajúcich zo zahraničia ale aj zahraničných účastníkov predovšetkým zo siete Environmental Partnership for Sustainable Development, ktorá zahŕňa okrem Slovenska aj Českú republiku, Maďarsko, Rumunsko a Bulharsko.

Konferencia bola prvou a určite nie poslednou tohto druhu, pri ktorej spolupracovalo tak široké spektrum rôznorodých organizácií, od štátnych až po neziskové. Priaznivé ohlasy na jednotlivé príspevky poukazujú na to, že stretnutia odborníkov z rôznych inštitúcií sú dôležité pre vzájomnú výmenu skúseností a podporu implementácie Európskeho dohovoru o krajine.

Ing. Lucia Skokanová (Nadácia Ekopolis)
Ing. Lucia Vačoková (SAŽP)
Foto: L. Vačoková

FAKTY O MEDE A ŠKORICI

Je zistené, že zmes medu a škorice lieči väčšinu nemocí. Med sa vyrába vo väčšine zemí sveta. Dnešní vedci ju doporujú ako veľmi účinný liek na všetky druhy nemocí. Med môže byť užívaný bez akýchkoľvek vedľajších účinkov na všetky druhy nemocí. Vedci zistili, že aj keď je med sladký, ak sa berie v správnych dávkach ako liek, nemôže ublížiť ani diabetickým pacientom. Týždenník World News, vychádzajúci v Kanade, vo svojom vydaní uverejnil nasledovný zoznam nemocí, ktoré môžu byť liečené medom a škoricou ako výsledok štúdií západných vedcov.

Choroby srdca

Zmiešajte med a mletú škoricu a natrite na chlieb namiesto džemu alebo marmelády a jedzte pravidelne na raňajky. Znižuje to hladinu cholesterolu v krvi a cievach a chráni pacientov pred infarktom. Tí, ktorí už infarkt prekonali a budú jesť toto denne, budú sa držať na mile ďaleko od ďalšieho infarktu. Pravidelné raňajky tohto druhu uľavujú pri zadýchavaní a posilňujú srdcový tep. V Amerike a Kanade, rôzne domy s ošetrovateľskou starostlivosťou liečia takto svojich pacientov, ktorí sú vo veku, kedy cievy a žily strácajú svoju pružnosť a môžu sa upchávať. Med a škoricu vracajú cievam a žilám ich pružnosť.

Artritída

Títo pacienti môžu denne, ráno a večer, jednu šálku horúcej vody s 2 lyžičkami medu a 1 malou

lyžičkou škorice. Ak to berú pravidelne, môže sa vyliečiť dokonca i chronická artritída. Podľa výsledkov prieskumu robeného na univerzite v Copenhagene bolo zistené, že z 200 pacientov liečených 1 lyžicou medu a lyžičkou škorice pred raňajkami 73 chorých bolo úplne zbavených bolesti a do mesiaca chorí, ktorí sa nemohli pohybovať, začali chodiť bez bolesti.

Infekcie močového mechúra

Rozpusťte 2 lyžice medu a 1 lyžičku škorice v pohári vlažnej vody a vypiť. Tým sa odstráni infekcia mechúra a močových ciest.

Bolesti zubov

Zmiešajte 1 lyžicu škorice a 5 lyžíc medu. Aplikujte 3x na boľavý zub a bolesť prestane.

Cholesterol

2 lyžice medu a 3 čajové lyžičky škorice zmiešané s 2 dcl horúcej vody, ktoré podávali pacientom s vysokou hladinou cholesterolu dokázali znížiť hladinu cholesterolu o 10% do 2 hodín. Ak sa podáva 3x denne je vyliečený i pacient s chronicky vysokou hladinou cholesterolu. Podľa informácií spomínaného časopisu i samotný pravý med, ak užívaný denne, zabraňuje zvyšovaniu cholesterolu.

Prechladnutie

Tí, ktorí trpia na časté nachladnutie, by mali užívať 3x denne 1 lyžicu vlažného medu s ¼ lyžičky škorice po dobu 3 dní. Tým sa vylieči nachladnutie, chronický kašeľ a prečistí priedušky.

Problémy so žalúdkom

Med so škoricou úspešne lieči bolesti žalúdka a chráni žalúdok od vzniku žalúdočných vredov.

Plynatosť

Podľa štúdií prevádzaných v Indii a Japonsku med a škoricu zabraňujú tvoreniu nadbytočných plynov pri trávení.

Posilnenie imunitného systému

Každodenné užívanie medu a škorice posilňuje imunitný systém a chráni telo pred vírusmi a baktériami a bráni útokom vírusových infekcií. Vedci zistili, že med obsahuje obrovské množstvo železa a vitamínov. Pravidelné užívanie medu posilňuje biele krvinky v ich boji s vírusmi a baktériami.

Ťažký žalúdok

1 lyžička škorice a 2 lyžice medu pred jedlom zabraňuje zvýšeniu kyslosti žalúdka aj u najťažších jedlách.

Chríпка

Vedci v Španielsku zistili, že med obsahuje prírodné látky, ktoré zabíjajú kmene chrípky a chránia pred ňou pacientov.

Dlhovekosť

Čaj vyrobený z medu a škorice, ak je braný pravidelne, zabraňuje ťažkostiam dlhého veku. Vezmite 4 lyžice medu, 1 lyžicu škorice a s 3 šálkami vody a uvarť ako čaj. Pite ¼ šálky 3x denne. To udržuje kožu čerstvú a hebkú až do vysokého veku. Dĺžka života stále vzrastá a aj 100 roční ľudia môžu byť svieži, ako v 20 rokoch.

Vyrážky

3 lyžice medu a 1 lyžička škorice sa zmiešajú na pastu. Tá sa aplikuje na vyrážky pred spaním a ráno sa zmyje teplou vodou. Keď to robíte denne vyrážky do týždňa zmiznú aj s koreňmi.

Kožné infekcie

Aplikovanie medu a škorice na postihnuté miesta lieči ekzémy i pásový opar a všetky typy kožných infekcií.

Chudnutie

Každý deň ráno, 1/2 hodinu pred raňajkami na lačný žalúdok a večer pred spaním vypite šálku medu so škoricou. Pravidelné užívanie zníži váhu i u mimoriadne obéznych osôb. Pravidelné užívanie zabraňuje usadzovaniu tuku i pri požívaní mimoriadne tučných jedlách.

Rakovina

Nedávne výskumy prevádzané v Japonsku a Austrálii preukázali, že i pokročilá rakovina kostí, žalúdka a čriev môže byť s úspechom liečená. Pacienti trpiaci týmito druhmi rakoviny by mali užívať lyžicu medu a lyžicu škorice mesiac 3x denne.

Chronická únava

Nedávne štúdie ukazujú, že cukor obsiahnutý v mede najviac pomáha pri regenerácii telesných síl. Pacienti – seniori užívalí med a škoricu v pomere 1 : 1 sú čulejší a ohybnejší. Dr. Milton, ktorý tieto výskumy prevádzal hovorí, že 1 lyžice medu a malá lyžička škorice zmiešané s vodou a brané niekoľkokrát denne a hlavne okolo 3 hodiny odpoľudnia, kedy začína klesať telesná vitalita obnoví do týždňa vitalitu tela.

Zápach z úst

Ľudia v Južnej Afrike už oddávna prvé čo ráno urobia je to, že klokotajú 1 lyžicu medu a lyžicu škorice zmiešané s horúcou vodou. Ich dych tak zostáva čerstvý po celý deň.

Na záver

Čo povedať na záver? Myslím, že Vám to určite neublíži a že je najlepšie to vyskúšať. Čo myslíte? Spomínate si, keď sme boli deti? Krajec chleba natretý čerstvým maslom a posypaný škoricou patril medzi obľúbené pochúťky. Asi na tom niečo je!

ilustračné foto: Ing. arch. Pavol Borodovčák

VIANOČNÝ MEDOVNÍK – TRADIČNÉ VIANOCE

Dňa 3. 12. 2010 prežila Stredná odborná škola nevšedný deň. Hneď ráno sa študenti zúčastnili na vianočnom koncerte v Kine Kultúra, ktorý pre nich pripravili absolventi konzervatória a VŠMU v Bratislave. Koncert sa niesol v znamení blížiacich sa vianočných sviatkov, kde si žiaci vypočuli krásne vianočné slovenské a zahraničné piesne a koledy. Na koncerte sa zúčastnil aj primátor mesta Krupina Ing. Radoslav Vazan, predseda poľnohospodárskej a potravinárskej komory Ing. Juraj Petruš, riaditeľka regionálnej, veterinárnej a potravinovej správy Zvolen MVDr. Oľga Luptáková a riaditeľka Strednej odbornej školy Mgr. Anna Borbuliaková.

Stémou Vianoc súvisela aj ďalšia časť programu. Zo sveta hudby sme sa preniesli do sveta medu. Med je typická vianočná surovina. Okrem toho, že ju pridávame do takmer každého vianočného pečiva, má aj priaznivé účinky pre ľudský organizmus. Prednášku o mede pre nás pripravila MVDr. Oľga Luptáková.

Tretou a zároveň poslednou časťou programu bol americký 3D film s názvom Vianočný príbeh. Nakoniec žiaci dostali čokoládové mikulášske prekvapenie. Všetci sme z tohto kultúrneho podujatia odchádzali s radosťou v srdci a s pocitom blížiacich sa Vianoc, kde človek k človeku má akosi bližšie...

Sprievodnou akciou bola aj súťaž o najlepšie vianočné pečivo a najlepší medovník, ktorá prebiehala pod záštitou Tradičnej chuti regiónov Slovenska vo vestibule Kina Kultúra. Súťaže sa zúčastnilo 24 súťažiacich v troch kategóriách. Naším cieľom bolo vzbudiť záujem o tradičné remeslo medovníkár a priblížiť atmosféru Vianoc aj v takejto podobe verejnosti. Súťažné cukrárske výrobky sú vystavené v Múzeu Andreja Sládkoviča. Výstava v múzeu je ďalšou akciou, ktorú organizuje Stredná odborná škola. Okrem vianočného pečiva, sú súčasťou výstavy aj nádherné porcelánové bábiky, ktoré na výstavu zapožičala RNDr. Mária Pramuková. Tiež môžeme v múzeu obdivovať aj ručne vyrábané uteráky, obrusy, ozdobné taniere, vďaka ktorým máme možnosť vrátiť sa v čase a zistiť ako ľudia žili v minulosti.

Výstava v múzeu Andreja Sládkoviča trvá do 22. 12. 2010.

Výstava súťažných cukrárskych výrobkov v Múzeu Andreja Sládkoviča v Krupine.

Ochutnávka vianočného pečiva.

Vítazky súťaže s primátorom Krupiny Ing. Radoslavom Vazanom a riaditeľkou Strednej odbornej školy Mgr. Annou Borbuliakovou.

Výsledky súťaže o najkrajší medovník

1. miesto: Júlia Jambriškinová, SOŠ Krupina
2. miesto: Alena Ťavodová, SOŠ Krupina
3. miesto: Katarína Laurincová, MŠ Krupina

Výsledky súťaže o najlepšie vianočné pečivo

1. miesto: Helena Fíziková, SOŠ Krupina
2. miesto: Ivana Sedmáková, ZŠ Bzovík
3. miesto: Lenka Vicianová, SOŠ Krupina

Výsledky súťaže o najkrajšiu ozdobu

1. miesto: ZŠ Eleny Maróthy-Šoltésovej, Krupina
2. miesto: SOŠ Krupina
3. miesto: Katarína Laurincová, MŠ Krupina

*Mgr. Simona Packová
učiteľka SOŠ Krupina*

ilustračné foto

Vidiecky parlament na Slovensku

Poďakovanie patrí všetkým, ktorí sa zaslúžili o úspešný priebeh podujatia, pokúsím sa spomenúť tých najaktívnejších

Ing. Janka Mikušáková, podpredseda VIPA SK,
ZMOT, Regionálna poľnohospodárska a potravinárska komora Turiec, Stredná odborná škola rybárska
Mošovce, PD Blatnica, PD Sklabiňa, Rybníky Požehy, Agrofarma Velitš, ale i FS LYSEC z Belej-Dulíc,
p. Thomkovej, p. Balačinovej, p. Zimanovej, a manželom Tarašovcom.

SOŠ poľnohospodárstva a služieb na vidieku, Predmestská 82, Žilina. Akcie sa zúčastnili žiaci z tried
– I.V, II.V, III.V – vyššie odborné pomaturitné štúdium zamerané na vidiecku turistiku a žiaci II.R triedy
– manažment regionálneho cestovného ruchu pod vedením pedagogického dozoru – Ing. Eleonóra Boocová,
Ing. Štefan Moravčík.

Farma Tuška – Marta Tužinská so syrovými tortami
Ludmila Bátorová – s pečením vianočných oplátok a trubičiek a kraslicami

Únia regionálnych združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska s prezentáciou a
za účasti predsedu Juraja Vanku

Slovenská agentúra na podporu zdravotne postihnutých občanov - občianske neziskové združenie
Nositeľ ocenenia Zlatým Otvoreným Srdcom od majstra drotara pana Juraja Šeríka
Predseda združenia Arpád Beník

Ocenený rezortným vyznamenaním MPSVR SR 2010, za aktivity oblasti integrácie osôb so zdravotným
postihnutím

Ocenený vyznamenaním POCTOU Generalneho riaditeľa NOC Bratislava október 2010 za aktivity v oblasti
integrácie osôb so zdravotným postihnutím

prezentovali umekyňu, ktorá maľuje nohami má jedinečné obrazy je členka EU umelcov v Lichtenštajnsku,
prezentačne diela Juraja Šeríka majstra drotára ktorý tvorí nenapodobiteľne diela on a jeho slávny rod, majú
patent na diela ktoré tvoria. Ako nik na celom svete sú o tom dôkazy v múzeách atď. Tvorja diela zlatené 24
karátovým zlatom

[http://www.piestanskydennik.sk/rubriky/kultura/detail-clanku/kral-jan-kroner-si-zvolil-kralovnu-5405/?tx_ttnews\[pointer\]=1](http://www.piestanskydennik.sk/rubriky/kultura/detail-clanku/kral-jan-kroner-si-zvolil-kralovnu-5405/?tx_ttnews[pointer]=1)

<http://www.abdnes.sk/index.php/spravodajstvo/40-videospravodajstvo/157-benik28102010.html>

DUK- Detvianska Umelecká Kolónia, obč. združenie – dvaja umelci so svojimi dielami

SAŽP jej prezentácia pozostávala z panelov «Súťaž Dedina roka – prehľad výsledkov všetkých ročníkov»
– Propagačný baner k vyhláseniu nového ročníka súťaže. Súťaž o Európsku cenu obnovy dediny 2010.

„ČO MÁŠ DOMA ŽENA?“

Hovoríme o rodinných hospodárstvách, o práci a problémoch farmárov a pri tom akosi zabúdame na ich manželky, ktoré sa aktívne podieľajú na práci svojich manželov, sú pre nich oporou, oddane zdieľajú ich neraz neľahký osud. Preto milým prevapením bolo, že v národnej súťaži Líderka roka organizovanej Vidieckym parlamentom na Slovensku spolu s krajskými organizáciami sa víťazkou v kategórii remeselníčka stala pani Jana Roziaková zo Zvolena, manželka člena celoslovenského predstavenstva Združenia vlastníkov pôdy a agropodnikateľov Slovenska, pána Jaroslava Roziaka. Ich farma je zameraná na ekologický chov plemenných mliečnych a mäsových oviec.

☛ Aké je to byť manželkou farmára agropodnikateľa?

To nie je to o tom. My sme sa s manželom našli tak, že máme radi zvieratá a sme spätí s prírodou. Dobrovoľne sme zmenili spôsob života, inak sme začali rozmýšľať a inak chceme žiť. Je to vlastne o nás oboch, nie sme od seba oddelení. Možno aj ja sama by som bola farmárom, ale s farmárčením vlastne začal manžel. Preto ani neviem charakterizovať aké je to byť ženou farmára. My jednoducho takto chceme žiť, je to určitý spôsob života, ktorý

sme si dobrovoľne vybrali. Určite by sa dalo aj inak zarábať na živobytie, ale my sme sa rozhodli pre spoločné hospodárenie. Spoločné máme to, že sa nevzdávame. Zažili sme skutočne ťažké roky, kedy sme mali asi iba na jedlo aj to na slabšie, ale obaja sme bojovníci. Vždy veríme, že výsledky raz prídu. Keď človek do niečoho investuje výsledky neprídu ihneď, až po určitom čase sa to obráti. A tak je to správne. Teraz zažívame to obdobie kedy vidíme ovocie svojej dlhoročnej práce.

● Kedy ste vlastne začali s podnikaním?

Ja som hneď po revolúcii z práce v kancelárii ostala doma na materskej dovolenke a už som sa nevrátila. Manžel ešte dva roky pracoval ako požiarny technik. Po tom sme sa venovali výlučne hospodárstvu.

● Nefutujete tento krok?

Určite nie. Je to síce o drine, ale zároveň my to dalo vnútornú slobodu. Že nie som odkázaná na zamestnávateľa ale iba na našu snahu a prácu a na pána Boha. Ale v prvom rade je to o nás. Predtým sme žili z fixného príjmu. Potom sa všetko v našom živote veľmi zmenilo. Bolo potrebné sa naučiť samostatne rozmyšľať, naučiť sa hospodáriť, prekonať ťažkosti a vytvoriť určitú finančnú bázu aby sme prežili. To sú veci ktoré chlapi často nedotiahnu. Žena na farme si musí vedieť poradiť aj pri práci, aj v ekonomike, aj pri výchove detí a preto je dobré ak sú dvaja, ak je delba práce.

● Nie je to príliš náročné a vyčerpávajúce?

Niektoré dni sú skutočne ťažké, ale to je ten moment, keď sa nevzdávam, lebo každý deň sa chcem na niečo tešiť. Na niečo čo dokážeme, čo spravíme, na to čo je v nás. To sa nedá rátať na hodiny. Ráno vstávame o piatej a končíme večer o deviatej. Sú dni keď je toho menej, keď ma niekto zastúpi, keď už skutočne nevládzem. Hlavne v lete máme toho obidvaja skutočne veľa. Denne sa zväžda mlieko a jeho spracovanie na syr či bryndzu je moja úloha.

● Ako ste sa dostala ku krosnám, nebolo snád práce na farme dosť?

Po revolúcii som uvažovala ako začať, ako sa pohnúť z miesta. Inšpiroval ma príbeh z Biblie zo Starého zákona o vdove, ktorej zomrel muž. Po mužovi ostala dlžoba a hrozilo, že jej dvoch synov zoberú do otroctva, kým dlžobu nesplatia. S prosbou o pomoc sa obrátila na jedného proroka. Nedal peniaze ale jej hovoril, žena čo máš v dome a ona, že len trocha oleja pane. Tak poď ideme sa modliť a olej začal tiecť a naplnil všetky nádoby. Žena olej predala, splatila dlžobu. To bola pre mňa výzva, čo máš žena v dome? Mám vlnu, mám krosnú z ktorých stále môžem niečo robiť a tým poslúžiť iným ale aj sebe. Nosila som to viacero rokov v sebe, ale kým boli deti malé to nebolo možné. Až keď posledné dieťa začalo chodiť do školy som bola rozhodnutá, sadnúť si ku krosnám, zobrať kolovrat a spracovať vlnu, pretože to v dome mám. Našťastie sa našli ešte staré panie, ktoré ma do toho zaučili. Keď to dokázali ženy pred 50 rokmi tak to určite dokážeme aj my. Za rok spracujem asi 400-500 kg

vlny. Po sezóne si môžem sadnúť ku kolovrátku a krosnám a pripraviť sa na vianočné trhy.

● Je vôbec záujem o tkané vlnené koberce?

Ludia sa začínajú znovu zaujímať o vlnu, vracajú sa znovu k prírode. Aj preto som začala so svojimi výrobkami chodiť na vianočné trhy. Neide mi ani tak o predaj, ale skôr o to aby sa mohla s ľuďmi rozprávať, aká je vlna úžasný materiál, že sme tu a že sa to začína vyrábať.

● Voľakedy tradičné slovenské ovčiarstvo upadá, dá sa z toho dnes vyžiť?

My žijeme z ovčiarstva dvadsať rokov. A to máme štyri deti, prerábali sme starý rodičovský dom. Pravda nikdy to nebolo o tom, že som si mohla čokoľvek kúpiť. Vždy sme museli prísne kalkulovať s peniazmi. Odkedy sme v únii dostali sme nejaké dotácie, ale predtým bola podpora minimálna. Dokázali sme vyžiť aj bez dotácií a znovu by sme to dokázali. Ale chvála Bohu vďaka dotáciám mohli sme nakúpiť nejaké stroje.

● Aká je štruktúra vášho chovu a mienite ďalej rozširovať?

V súčasnosti základné stádo tvorí cca 260 plemenných matiek ale v priebehu sezóny je to s baranmi a jahničkami 300-400 kusov. Zatiaľ stavy nezvyšujeme, lebo nemáme ani priestory a ani koho zamestnať. Predávame plemenný materiál, mäsové jahňatá a mlieko sa spracuje na syr a bryndzu.

● Máte nejaké nové nápady?

Chceme nakúpiť ovce s kvalitnejšou vlnou. Spolu s dcérou sme začali vyrábať mydlá z kozieho mlieka. Chováme aj kozy ale iba pre vlastnú spotrebu. Tento rok bol obrovský záujem o kozie jogurty, preto chceme rozšíriť aj chov kôz a výrobu kozieho mydla.

● Potešilo vás, že ste sa stala líderkou roka?

Veľmi, že si na nás malých farmárov niekto spomenul, a hlavne že nás ovčiarov sa niekto zastal a ukázal, že existujeme. Je to pre nás veľká vec. Nezažila som to roky.

Zdroj Roľník
spracovala: Dr. Eva Porubánová

LIST OD BAČU LACA JAMBRICHA

Pozdravujem, dievčatá a chlapi vo vrchnosti VIPA SK!

Dobre mi padlo, že ste si spomenuli na teraz už dôchodcu, ktorý predtým ako starosta sa hlásil „našej VIPA“ jednak osobným členstvom a tiež členstvom obce. Vo funkcii starostu som bol 14 rokov a končil som ako trojmesačný dôchodca. Rok som ešte v neplatennej funkcii manažéra a Združení obcí EKOTORYSA (29 obcí – juh okresu Prešov, kde som bol pred tým predsedom). Urobili sme pekný europrojekt – projekty na vodu a kanál do všetkých členských obcí.

Naša obec však začal ísť opačným smerom a ja som trpel. Na a keď sa mi podarilo 2x za pól hodinu kúpiť tie isté noviny, tak som si povedal „chlape tebe už dočista šibe – chce to zmeniť“

Poodovzdával som všetky funkcie a už tretí rok som od 1.4. do Vianoc tri dni doma a tri dni pasiem ovce v 30km vzdialenej Jakubovej Voli.

Na keď ste mi poslali ten list s pozvánkami na školenia a hlavne časopisy Náš vidiek povzbudili ste ma, že môžem byť opäť vo VIPA SK niečím užitočný.

Pri ovečkách na pasienku času dosť, tak som začal zbierať samorasty vhodné na výrobu pastierskych palíc. Medzi tým sa zrodil pre potreby rodiny a známych trošku vylepšený stolček, ktorý používali bačovia pri dojení. No a keď bolo tých palíc vyše 60 a stolčeky už mal každý známy v rodine, rozhodol som sa trochu zaspomínať na deťvo a ísť s tým na jarmok. Pochádzam totiž po rodičoch z Liptova zo Závažnej Poruby a starý otec bol stolár. Robil hlavne hrable, trepačky na lan, piesty na pranie. No a ja už ako šesťročný som to predával v Liptovskom Mikuláši na námestí, spolu so starou mamou.

Povzbudil ma Miško Filo známy výrobca fujár a pištáliek s ktorým sa stretol na kurze (on to viedol), ktorý poriadal ULUV v Banskej Bystrici. Naučil som sa vyrobiť koncovú pištalku – čo je základ pre 6dierovú a fujaru, ale touto cestou nejdem, lebo neviem na tom hrať.

Ostal som pri bakuliach a stolčekoch a už mám za sebou jarmoky v Kežmarku a Pečovej Novej Vsi. Posielam vám fotku z môjho prvého jarmoku 10.7.2010. Mal som stánok spolu s Jancom Kučnom – remenárom a ten sa smial, že som si mal

dať natlačiť niečo ako vstupenky lebo keď sme to o 9.00hod rozbalil, tak moji prví „zákazníci“ chceli kúpiť moje krpce, čo som mal na nohách a návštevníci (hlavne zahraniční) sa chceli so mnou odfotiť. Pripadal som si jak prestrojený medveď na Štrbskom plese.

Do budúcnosti chcem svojmu vystúpeniu na jarmoku dať aj výchovný rozmer. Mal som tak len na rozdávanie vyvešené „habarky“. Poznáte to, robili sme to po Vianociach zo smrečkov. Pýtal som sa tinedžerov, čo je to a nikto nevedel už čo to je. Potichu, ale isto sa nám vytrácajú.

Pastiersky stolček – bol používaný tiež vo svojej podobe pri ručnom dojení kráv, 80% návštevníkov pri pohľade na moje stolčeky povedalo –moja mama na takom sedela, keď došla kravičku! Ja hovorím prečo by to malo na Slovensku zaniknúť. Ponúkam ho s trochu vylepšeným úchytom do dnešných domácností do predsiene, kde sa hostia prezúvajú, pre starých na posedenie na priedomí ale tiež ako úsmevný darček ktorý nakoniec skončí pre posedenie pri záhradnom krbe. Na stolčeky vyrezávam texty napríklad:

„Keď robíš, tak sedieť, no a keď sedieť tak spať.“

„Sadni mamka na chvíľku, prečítaj mi rozprávku!“

„Vitajte u nás!“

„Len pre babku (napr. Máriu)!“

„Len pre dedka (napr. Jozefa)!“

Geletky – na salaši sa prestáva ručne dojiť Ovce sa kumulujú blízko maštali a zavádza sa strojové dojenie. V Kežmarku jeden remeselník predal 1 geletku. musíme zmeniť filozofiu potreby výroby geletiek lebo spoločenská objednávka za chvíľu možno nebude vôbec a bola by škoda aby zanikla. Musíme presvedčiť národ a výrobcov, že geletka môže prežiť keď sa bude predávať trochu v menšej podobe a bude slúžiť v moderne zariadenej obývačke ako zásobník na rozčítané časopisy, noviny aj prípadne knihu. Alebo na sveter pri ručnom štrikovaní, ale tiež ako držiak v ktorom je ťažká muškát.

Črpáky – z vyššie uvedených dôvodov sa tiež stávajú nepotrebnými.

Ponúkame ich však trochu menšie ako držiak na perá a ceruzky. Malo by byť národnou hrdosťou, aby mali naši podnikatelia na stole namiesto

tých mramorových čosi doniesli z Grécka alebo Chorvátska.

Túto osvetu chcem šíriť po jarmokoch hlavne medzi remeselníkmi ale aj návštevníkmi. VIPA SK by mohol pomôcť!

Podmienkou vystúpenia na jarmoku v Kežmarku je mať príslušný krok k svojmu remeslu. No a keď som mal byť ako výrobca pastierskeho náradia, tak si myslím – nech už patrične vyzieram. Trochu ma to stálo, ale kamarát čo ma videl hovorí – keby tá videl herec Miloš Kopecký povedal by tú svoju mužnú vetu „kde useďne – tam zdobí“! Toto čo vidíte na tej fotke a ovečky je teraz môj svet.

Vyčistil som si hlavu od tých starostovských povinností a v malom chcem byť užitočný veselým drevom a radou čo dokumentujem v Návode na používanie pastierskej palice, ktorý pribalujem k mojím bakuliám a posielam Vám v prílohe.

Celý život som robil s ľuďmi, pozorujem ich a vytrácajú sa akosi tie drobné radosti, čo sme si navzájom robili. No a tak mám úprimnú radosť, keď tie moje produkty vyvolajú u účastníkov jarmoku úsmev, potešenie a dlhodobý úžitok. Ešte k tej Vašej pozvánke na školenia. V mojom veku sa tiež treba vzdelávať. Absolvoval som v minulosti – volali sme to pokiaľ si spomínam, ako KLOBÚKY. tam to bolo tiež o komunikačných zručnostiach, projektovom manažmente, dobrovoľníctve atď. Neviem narychlo ani čo by som z toho Vami ponúkané bolo vhodné doterajšieho „môjho sveta“

Myslím si však, že by som bol užitočný ešte v tých Informačných dňoch VIPA. Pokiaľ by ste potrebovali pomôcť v tomto smere a bolo by to blízko na východe Slovenska, možno by som tým čo robím prispel.

Člen predsedníctva Ing. Egon Gyarmathy ma dobre pozná. Rokkyk nám chodil ako predseda komisie na nákupný trh plemenných capkov. Naposledy sme boli na takom podujatí v obci Záborské (pri Prešove) Kde už teraz budú trhy po 15 rokoch, keď boli v Haniske.

Tam som po prvý krát robil stolček, kde som vyskúšal text diplom za I. miesto.

Na budúci rok už mám takúto objednávku na „diplomy“ v pretekoch v ručnom kosení vo Veľkom Šariši a Sedliciach.

Možno ma VIPA SK sponguje a budem takéto inovačné diplomy vyrábať aj pre iné podujatia. Boli a sú veľmi milo prijaté. Na záver Vám želim úprimné dobré zdravie, nech Vám tá Vaša šíriť dobro po vidieku ešte dlho vydrží. Verím, že sa niekde naživo stretneme a užitočne pohovoríme.

Zdraví Vás bača Laco h. d. p.
(tí čo boli na VI. Fóre VIPA vedľa)

NEFORMÁLNE STRETNUTIE MINISTROV, KTORÍ MAJÚ NA STAROSTI KOHÉZNU POLITIKU

Na neformálnom stretnutí 22. – 23. 11. 2010 v Liége na pozvanie Ministra – Predsedu Rudy Demotte, Ministri pre kohéznú politiku diskutovali o jej budúcnosti po roku 2013.

Ministri so záujmom privítali Piatu správu o ekonomickej, sociálnej a teritoriálnej kohézii. Túto správu považujú ako dobrý základ na debatu. Johannes Hahn (komisár EÚ pre regionálnu politiku) a Laszlo Andor (komisár EÚ pre zamestnanosť, sociálne vzťahy a inklúziu) sú spoluautormi tejto správy a vysvetlili ju do detailov.

Vo svetle tejto Piatej správy a na základe príprav- ných prác Belgického predsedníctva, predstavitelia členských štátov predložili politické smerovanie na nasledujúce programové obdobie, pripravujúce pôdu pre detailnejšie návrhy, ktoré Komisia vyberie v roku 2011.

Ministri si všimli (zobrali do úvahy) rezolúciu Európskeho parlamentu z 7. 10. 2010 týkajúcu sa Kohéznej a Regionálnej politiky EÚ po roku 2013.

Ministri sa vyjadrili v prospech:

- udržiavanie ambiciózne Kohéznej politiky, pokrytie všetkých Európskych regiónov a veľmi urýchliť k cieľom Európskej Stratégie 2020, jej vlnkovej lodi a integrovaným smerniciam, pokiaľ tiež poskytujú podporu objektom ekonomickej, sociálnej a teritoriálnej kohézie
 - udržiavanie súčasnej architektúry Kohéznej politiky, zavádzanie niektorých zmien je s konkrétnym prihliadnutím na prechodné regióny a urbanis- tické oblasti. V tejto kostre, integrovaný prístup smerom k regionálnemu socio-ekonomickému rozvoju založenom na silnej synergii medzi fonda- mi musí byť udržiavaný, pri vyhnutí sa čiastočné- mu rozdeleniu nástrojov Kohéznej politiky
 - posilnenie efektivity intervencií cez súvislý (súdržný) set motivačných mechanizmov špecifických pre Kohéznú politiku, konkrétne zameraných na vyššiu tematickú koncentráciu, konsolidovaný strategický prístup a posilnenie špecifickej podmienenosti, ktorých definícia a realizovateľnosť musí byť skúmaná čo najskôr dohodnutým spôsobom medzi Členskými štát- mi, Komisiou a Európskym parlamentom
- Ministri zdôraznili, že ich debata sa uskutočnila

v kontexte diskusií vplyvujúcich na rozpočtovú správu a ekonomický dozor a s prihliadnutím na budúce diskusie o nadchádzajúcich finančných perspektívach, ktoré Európska Rada prvýkrát ori- entačne načrtla 28. a 29.10.2010. Tlačili na potrebu, vychádzajúcej z hlbokéj finančnej, ekonomickej a sociálnej krízy, realizovať štrukturálne úsilie v prospech sociálno-ekonomického rozvoja regió- nov za účelom konkurencieschopnosti EÚ a inteli- gentného udržateľného širokého dlhodobého rastu v zhode s Európskou stratégiou 2020. Piata správa o kohézii umožňuje zaviesť, že Kohézna politika ponúka významné výsledky v zmysle redukcie soci- álno-ekonomických rozdielov, ale tiež týkajúcich sa zlepšenia regionálnej konkurencieschopnosti.

Výsledky práce pod vedením Belgického pred- sedníctva sú podrobne popísané nižšie.

Špecifický prínos Kohéznej politiky pre Európsku stratégiu 2020

1. Kohézna politika musí plne podporovať pri- ority Európskej stratégie 2020, k dokonca väčšiemu rozšíreniu ako v Lisabonskej stratégii zahŕňujúcej roky 2007 – 2013. Európska intervencia by sa mala zamerať na redukované množstvo priorit.
2. Regióny hrajú centrálnu úlohu v úspechu Európskej stratégie 2020. Preto je potrebné prijať (zaviesť) popis podstaty regionálneho rozvoja, kde sú definované tematické priority a pre Členské štáty a ich regióny formulované flexibilné prístupy vo vzťahu k regionálnym špecifikám.
3. Ciele Európskej stratégie 2020 môžu byť dosiahnuté iba pokračovaním znižovania roz- dielov, ktoré zostávajú hlavným cieľom Kohéznej politiky. Účinky krízy sú okrem toho sprevádzané štrukturálnymi problémami, ktorým čelia regióny, vzrastajúcou potrebou dlhodobých štrukturálnych procesov, nutnosťou popísať regionálne špecifiká, ktoré poskytuje Kohézna politika.
4. Pridaná hodnota Kohéznej politiky spočíva tiež v integrovaných prístupoch smerujúcich k soci-

álno-ekonomickému rozvoju regiónov, založených na silnej synergii medzi fondami. Z tohto hľadiska, členským štátom odporúča posilniť regionálny rozmer ESF a tak ho zviditeľniť. Fleibilita medzi ERFD a ESF by tak mohla byť zjednodušená. Spoločná strategická kostra fondov ERFD, ESF, Kohézny fond EAFRD a EFF navrhnutá Komisiou, podporuje takúto synergiu, a je široko podporovaná Členskými štátmi. Čiastkový prístup ku Kohéznej politike je zbavený účinnosti. Každopádne, dopĺňanie sa nástrojov Kohéznej politiky Komunitnými sektorovými politikami musí byť podporované.

5. Najväčšou prioritou, ktorú musí Európska stratégia 2020 zabezpečiť, s určitou flexibilitou, je popísať potreby každého regiónu. Aplikovateľnosť tohto prístupu je zahrnutá v Piatej správe v zozname priorit, ktoré by mali byť definované relatívne všeobecným spôsobom na Európskej úrovni, kde by regióny mali vybrať limitované množstvo priorit, ale Členské štáty si želajú byť informované o presných zámeroch Komisie. Množstvo priorit by mohlo byť adaptovaných podľa úrovne intervencie. Priority Európskej stratégie 2020 sú špecifikované v rámci kostry regionálneho rozvoja a Kohéznej politiky.

6. Členské štáty zainteresované v Konvergentných cieľoch zdôrazňujú potrebu udržania možnosti investovania do základnej infraštruktúry potrebnej k udržaniu a zvýšeniu konkurencieschopnosti (pozri Výsledky Európskej rady z 25. a 26. 3. 2010).

7. Členské štáty výrazne podporujú myšlienku širokého využitia nových finančných nástrojov, v prípade, že pripadajú možné a vhodné tak dlho ako pravidlá implementácie sú jasne zavedené od začiatku programového obdobia a tak dlho ako sa nevylučuje možnosť použitia iných foriem intervencie.

Stabilita architektúry Kohéznej politiky

8. Ciele Európskej stratégie 2020 sú pre Úniu ako celok nepodmienené s požiadavkou na každý región, aby sa podieľal na dosahovaní týchto cieľov. Široká väčšina Členských štátov chce vidieť, aby Kohézna politika bola dostupná všetkým regiónom a tak podporujú globálnu stabilitu jej architektúry.

9. Avšak niektoré Členské štáty vyjadrili želanie, aby určité adaptácie boli prinesené obzvlášť s prihliadnutím na prechodné systémy. Väčšina Členských štátov vyjadruje potrebu udržať princípy „mäkkého“ prechodu pre regióny plniace Konvergenčné ciele. Avšak finančná, ekonomická

a sociálna kríza ukázala krehkosť regiónov, ktorých sociálno-ekonomické štruktúry sú nedostatočne konsolidované, akokoľvek nie sú spôsobilé Konvergenčným cieľom. Okrem toho, niektoré Členské štáty sú otvorené tomu, aby Komisia zakotvila v Piatej správe vytvorenie novej dočasnej kategórie regiónov, čo by im mohlo zabezpečiť spravodlivé zaobchádzanie. Presné termíny a podmienky sú stále vylepšované.

10. Konsenzus vystupuje s prihliadnutím na na udržanie urbanistickej dimenzie v regionálnom programovaní, s tým, že niektoré Členské štáty uskutočnia konkrétne pokusy na ich území. Súčasné termíny, podmienky a nástroje povolujú každému regiónu rozvíjať vlastný prístup. Potreba priniesť prepojenia medzi mestskými a vidieckymi oblasťami je tiež zdôrazňovaná. Prístup integrovaného lokálneho rozvoja by tiež mohol byť podporovaný.

11. Niektoré Členské štáty vyslovujú želanie, aby najokrajovejšie regióny a riedko osídlené severné regióny, boli aj do budúcnosti subjektami so špeciickou pozornosťou.

12. Taktiež je nutný konsenzus v potrebe posilnenia Cieľov teritoriálnej spolupráce s ich súčasnou štruktúrou. V každom prípade, metódy implementácie a manažment je potrebné zlepšiť, tak ako strategický prístup programov v jednej rovine s Európskou stratégiou 2020 a ďalšími Cieľmi Kohéznej politiky. Makro-regionálny prístup sa ukazuje mnohým delegovaným ako užitočný strategický nástroj, hoci je stále v štádiu výskumu. Akýkoľvek vývoj musí byť založený na stanovených hodnotách súčasných a budúcich makro-regionálnych stratégií.

Väčšia efektívnosť vďaka podmienenosti špecifickej pre Kohéznú politiku

13. V rámci kostry tejto stabilnej architektúry a navyše sústredného úsilia, Členské štáty veľmi horlivo pracujú na zvyšovaní efektivity činnosti Kohéznej politiky a posilňovaní jej výsledkov strategicky orientovaného prístupu. Termíny a podmienky by mali byť definované v rámci kostry programovania Kohéznej politiky.

14. Myšlienka externej podmienenosti Kohéznej politiky, vo forme sankcií súvisiacich s makro-ekonomickým riadením, s križovaním smerníc, alebo štrukturálnymi reformami, prerástla do určitých obáv vo veľkom počte Členských štátov vo vzťahu

na ich implementáciu. Ministri upriamili pozornosť Rady, že sankcie by mohli nepriaznivo potlačiť výhody plynúce s Konvergenčnými cieľmi a mohli by pravdepodobne narušiť regionálne programovanie a zbaviť regióny potrebných zdrojov na uskutočnenie Európskej stratégie 2020. Vyrástá tu aj ďalší problém, možná asymetria medzi úrovňou zodpovedností a úrovňou implementácie sankcií, ktoré by mohli výrazne obmedzovať akýkoľvek stimulujúci efekt súvisiaci s Cieľmi Kohéznej politiky. Taktiež, žiadna takáto podmienenosť by nemohla byť limitovaná v rámci Kohéznej politiky alebo inštruovaná pod zdieľaným riadením.

15. V každom prípade, Členské štáty sú otvorené hlbšiemu vzáňeniu rozvoja podmienenosti založenej na stimulovaní, ktorá sa premietne do štrukturálnych reforiem, pokiaľ je založená na zmysle a efektivite Kohéznej politiky v rámci národného a regionálneho kontextu. Členské štáty pripúšťajú, že by to tiež mohlo posilniť ich zákonosť.

16. Posilnenie absorpčnej kapacity je tiež súčasťou podmienenosti. Inštitucionálna a administratívna kapacita, lokalizácia a charakter činností a úrovne spolufinancovania sú všetky nestále, preto je potrebné zaradiť ich do tohto kontextu.

17. O všeobecnosti, väčšina Členských štátov súhlasí, že Kohézna politika by sa mala spájať so stimulačnými typmi interných podmienenosti, priamo naviazaných na implementáciu regionálneho programovania s funkčnou a spravodlivou podstatou. Tento prístup rozhybe časti regiónov smerom k zvýšenej zodpovednosti, k vytváraniu posilnených partnerstiev a k bližšiemu dialógu s Komisiou v súlade s multi-úrovňovým prístupom vládnutia. Navyše by to mohlo prispieť k väčšiemu privlastneniu si cieľov Komunity na regionálnej úrovni.

18. Z diskusií tiež vyšlo najavo, že dôležité podmienenosti sú už funkčné a je dokázaná ich efektívnosť v rámci kostry súčasného programového obdobia. Týka sa to najmä najmä pravidiel nezaujatosť, uzatváracích pravidiel, schvaľovania kontrolných a auditných systémov a princípov pridávania a spolu financovania. Tieto nástroje by mali byť udržané a dokonca aj vylepšované.

19. V každom prípade, potreba zjednodušenia zostáva dôležitou súčasťou. Väčšina Členských štátov si želá pokračovať v zjednodušovaní, ktoré zahŕňa finančný manažment, audit a právo voliteľnosti vo výdavkoch. Rovnako, snaha o zvýšenie efektivity by nemala viesť k väčšej zložitosti, obzvlášť keď dochádza k definícii uskutočnených ukazovateľov.

20. Línia úvah Členských štátov ukazuje, že čo sa týka podmienenosti, nasledujú návrhy Komisie a smerujú k posilneniu strategických prístupov orientovaných na výsledok a ich dodržiavanie a dali tak dohromady špecifické počiatočné body. Týkajú sa najmä:

- Obdobia a podmienky tematického sústredenia
- Predstavenie podmienenosti v spojení s efektívnou činnosťou založenou na použití relevantných a funkčných cieľov a ukazovateľov a posilnení monitorovacích a hodnotiacich metód
- Príležitosť na stimulačné typy komunitných rezervácií, založené na porovnateľných a cielených ukazovateľoch a metódach

Perspektívne, tieto body zodpovedajú možnosti lepšie definovať pojem „Partnerská spolupráca“ (Partnership Contract), ktorý predložila Komisia.

21. Predsedníctvo, podporované Členskými štátmi, vyzvalo Komisiu, aby čím skôr vytvorila konkrétnu definíciu rôznych dimenzií podmienenosti v konštruktívnom dialógu medzi Komisiou, Členskými štátmi a Európskym parlamentom v rámci štruktúry „Task Force“ (bojová jednotka). Jej prvou úlohou by malo byť definovanie cieľov, ktoré majú byť dosiahnuté v spojení s Kohéznou politikou, ako aj ich uskutočniteľnosť v spojení s programovaním. Výsledky „Task Force“ by mali byť prejednané na ďalšom ministerskom stretnutí na jar 2011, počas maďarského predsedníctva, ešte pred prezentáciou legislatívnych návrhov zo strany Komisie.

22. Tieto body zohrávajú dôležitú úlohu v politickej diskusii o strategickej podstate kohéznej politiky a jej podiely na dosiahnutí cieľov Európskej stratégie 2020.

Ministri pre Kohéznú politiku si želajú pokračovať tejto debaty v rámci formálnej štruktúry Rady.

**VIDIECKY PARLAMENT
NA SLOVENSKU**

Kontakt:

Kapitulská 13
974 01 Banská Bystrica
tel.: 048/415 20 22
mobil: 0915 446 538
e-mail: vipa@vipa.sk
www: vipa.sk

naš vidiek

Vydavateľ: OZ VIPA SK

Vychádza pre vnútornú potrebu organizácie

Náklad: 1500 ks

Uzavierka nasledujúceho čísla: 15. 2. 2010

Redakcia: Mária Behanovská

Grafická úprava a ilustrácie:

Ing. arch. Pavol Borodovčák

Tlačiareň: Róbert Jurových – NIKARA, Krupina

Neprešlo jazykovou úpravou.

bodka na záver

*Nech každý, s kým sa stretnáš,
odchádza od teba lepší
a šťastnejší.*

Matka Tereza